

ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ЦИФРОВОГО ПОРТФОЛІО ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦЦІ ОСВІТИ

МЕТОДИЧНІ
РЕКОМЕНДАЦІЇ

ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ

М.А. ПРИГОДІЙ,
А.М. ГУРЖІЙ,
О.П. РАДКЕВИЧ,
А.Г. КОНОНЕНКО,
О.Д. ГУМЕННИЙ

**ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ
ЦИФРОВОГО ПОРТФОЛІО
ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ
(ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ТА
ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦОЇ ОСВІТИ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Київ – 2022
ІПО НАПН України

УДК 37:004
П75

Рекомендовано до друку
Вченою радою Інституту професійної освіти
Національної академії педагогічних наук України
(протокол № 6 від 30 травня 2022 р.).

Р е ц е н з е н т и :

Глазунова Олена Григорівна, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету інформаційних технологій, професор кафедри інформаційних і дистанційних технологій Національного університету біоресурсів і природокористування України;

Кручек Вікторія Аркадіївна, доктор педагогічних наук, доцент, завідувач лабораторії дистанційного професійного навчання Інституту професійної освіти НАПН України.

П75 Пригодій М.А., Гуржій А.М., Радкевич О.П., Кононенко А.Г., Гуменний О.Д. Технологія створення цифрового портфоліо здобувачів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти: методичні рекомендації. – Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, 2022. – 81 с.

ISBN 978-966-655-997-8

У методичних рекомендаціях актуалізовано теоретичні основи розроблення портфоліо, визначена специфіка підготовки викладачів та здобувачів освіти до формування складових цифрового портфоліо, розкриті особливості програмного забезпечення та матеріальної бази для розроблення цифрового портфоліо, а також представлена технологія створення цифрового портфоліо здобувачів освіти.

Для педагогічних працівників та здобувачів закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, працівників науково-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти МОН України, науковців, викладачів й студентів закладів вищої освіти, аспірантів і докторантів, роботодавців та всіх, хто цікавиться проблемами цифрового портфоліо в освіті та на виробництві.

УДК 37:004

ISBN 978-966-655-997-8
<https://doi.org/10.32835/978-966-655-997-8/2022>

© ІПО НАПН України, 2022
© М.А. Пригодій, А.М. Гуржій, О.П. Радкевич,
А.Г. Кононенко, О.Д. Гуменний, 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ЕТАП 1. ТЕОРЕТИЧНА ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ ТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З РОЗРОБЛЕННЯ ПОРТФОЛІО	6
<i>Питання для самоконтролю.....</i>	<i>22</i>
<i>Рекомендовані джерела до першого етапу</i>	<i>23</i>
ЕТАП 2. ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ ТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО ФОРМУВАННЯ СКЛАДОВИХ ЦИФРОВОГО ПОРТФОЛІО	24
<i>Питання для самоконтролю.....</i>	<i>45</i>
<i>Рекомендовані джерела до другого етапу</i>	<i>46</i>
ЕТАП 3. ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ЦИФРОВОГО ПОРТФОЛІО	47
<i>Питання для самоконтролю.....</i>	<i>61</i>
<i>Рекомендовані джерела до третього етапу</i>	<i>62</i>
ЕТАП 4. ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ЦИФРОВОГО ПОРТФОЛІО ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	64
<i>Питання для самоконтролю.....</i>	<i>78</i>
<i>Рекомендовані джерела до четвертого етапу</i>	<i>79</i>

ПЕРЕДМОВА

Соціально-економічні трансформації, що відбуваються в країні, підвищують вимоги не лише до фахової підготовки майбутніх робітників, але й їхньої здатності до самореалізації у професійній діяльності, прийняття рішень щодо подальшого професійного розвитку, наявності адаптаційних навичок в умовах ринку праці тощо.

Стратегічним напрямом розвитку освітніх систем в Україні є забезпечення інтелектуального і морального розвитку людини на основі залучення її до самостійної, доцільної діяльності в різних галузях знання, актуалізація основного завдання процесу реформування освіти – інноваційної підготовки необхідних суспільству кадрів у потрібній кількості, за мінімальний час і при мінімальних затратах. Цей напрям розвитку визнано головним у ході реформ освітніх систем в провідних країнах світу – США, Великобританії, Канаді, Німеччині, Франції та інших.

Підвищення ролі цифрового продукту як тенденції розвитку суспільства визначено необхідністю обробки наращуваних обсягів інформації, потребою в різних формах її представлення, так як уміння презентувати власні здобутки у цифровому форматі стало обов'язковою вимогою до фахівця будь-якого профілю. Це значною мірою визначається рівнем і характером розвитку інформаційно-освітнього середовища як визначального компонента ринку праці, що зумовлює формування його якісно нового складу і структури з

використанням цифрових технологій для поширення цифрового портфоліо.

Світовий досвід свідчить, що ефективним засобом підвищення якості людського капіталу є консультування з професійної кар'єри. Консультування для професійної кар'єри (або кар'єрне консультування) є одним із напрямів міждисциплінарного (психолого-педагогічного та профорієнтологічного) консультування, яке має за мету надання особі допомоги при вирішенні індивідуальних проблем вибору, планування й розвитку професійної кар'єри. Здійснення кар'єрного консультування передбачає створення певної системи, що потребує координації відповідних дій усіх суб'єктів, задіяних і зацікавлених у кар'єрному розвитку молоді, накопиченні інформації про кар'єру й обміні нею, урахування специфіки професійного розвитку особистості на кожному з його етапів тощо. При цьому кар'єрне консультування повинно здійснюватися з використанням сучасних цифрових технологій, що забезпечуватиме не лише систематизацію отриманих компетентностей та досвіду, а й дозволить здійснити кар'єрне відслідковування здобувачів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти в період навчання та після його закінчення. За результатами якого розробити заходи з підвищення конкурентоспроможності фахівця на ринку праці.

Відповідно до цього актуальним є створення цифрового комплексу з представлення досягнень та кар'єрним відслідковуванням здобувачів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти в період навчання та після його закінчення яким виступає цифрове портфоліо.

Пропоновані методичні рекомендації призначені як для розробників цифрового портфоліо, так і для їх користувачів, а саме: педагогічні працівники та здобувачі закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, працівники науково-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти МОН України, науковці, викладачі й студенти закладів вищої освіти, аспіранти і докторанти, роботодавці.

Етап

1

ТЕОРЕТИЧНА ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ ТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З РОЗРОБЛЕННЯ ПОРТФОЛІО

Професійне портфоліо – це запис цілей, зростання, досягнень і професійних якостей, розроблених протягом тривалого часу та у співпраці з іншими. Портфоліо надає можливість проілюструвати динаміку змін цілей та розвиток у часі, а не просто найвищий рівень досягнень.

Для здобувачів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти професійне портфоліо – це продумано організована колекція матеріалів, яка ілюструє професійний статус, досвід, знання предметної галузі, знання процесів навчання, технологічних процесів, а також професійні та особисті якості, які сприяють навчанню та праці. Професійне портфоліо саме по собі є продуктом процесів рефлексії та оцінки, необхідних для його створення, і не може бути відокремлено від них.

У цьому посібнику термін професійне портфоліо означає поєднання процесів і продукту. Розробка портфоліо включає складні процеси самооцінки та спільної оцінки. До них належать певною мірою циклічні процеси постановки цілей, рефлексії на зростання та визнання досягнень, за якими здійснюється наступне встановлення цілей для сприяння подальшому професійному розвитку.

Розробка портфоліо також вимагає прийняття рішень та аналізу щодо вибору та розташування матеріалів, які потрібно включити, а також розвитку навичок презентації для полегшення спілкування щодо професійного розвитку.

Традиційно до основних аспектів використання професійного портфоліо належать:

-
- межі для самооцінки та оцінювання;
 - основа для спільного оцінювання та взаємооцінювання;
 - запис і відображення професійних цілей, зростання та досягнень;
 - основа для самостійного професійного розвитку протягом розбудови кар'єри.

Якщо говорити точніше, то в системі професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти портфоліо спочатку використовуватимуться для покращення взаємовідносин між здобувачами та викладачами, а також адміністрацією закладу освіти, з якими вони працюють.

Під час практики вони будуть невід'ємною частиною оцінки професійної діяльності та розвитку. Портфоліо є основою для самооцінювання та пошуку шляхів розв'язання невирішених обставин, є частиною підсумкової атестації фахівця.

Після завершення навчання портфоліо може бути використано для розширення можливостей працевлаштування. Нарешті, за умови постійних зусиль, портфоліо, розпочате здобувачем освіти, може й надалі допомагати формувати та контролювати професійне зростання протягом усієї професійної кар'єри.

Професійне портфоліо має цінність і як процес оцінювання так, і як продукт цього процесу. Як і в багатьох процесах, ціле більше, ніж сума його частин. Тобто поєднання самооцінки та спільної оцінки з продуктами, які демонструють результати цих оцінок, є більшим, ніж процеси або продукти окремо.

Для полегшення аналізу професійного портфоліо розглянемо його у контексті двох складових, увагу буде приділено цінності процесу та цінності продукту.

З точки зору процесу розробка професійного портфоліо – це складний процес самооцінки, який спонукає до роздумів, прийняття рішень і встановлення цілей.

Розпочате портфоліо ще здобувачем освіти, воно має потенціал стати засобом для професійного розвитку впродовж кар'єри та джерелом неперевершеного особистого задоволення.

Відповідальність за розвиток портфоліо здобувача освіти на етапі навчання лежить на викладачах. Оскільки вони, разом з колегами, керівниками та адміністраторами, можуть запропонувати цінну стимуляцію та допомогу, здобувачеві освіти у самооцінюванні, що сприятиме професійному зростанню.

Для здобувачів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти самооцінка починається з рефлексії. Рефлексія допомагає здобувачеві дізнатися, яким він є фахівцем, і усвідомити, як він професійно розвивається. З часом рефлексія суттєво впливає і спрямовує професійний вибір і напрямки подальшого розвитку. Процес створення портфоліо може спонукати здобувачів розмірковувати про себе та свою практику на регулярній та постійній основі.

Портфоліо також має цінність як продукт спільного оцінювання. Здобувачі освіти, викладачі, адміністрація закладу працюють разом у процесі створення портфоліо. За допомогою свого портфоліо здобувачі освіти можуть продемонструвати знання, навички, таланти та інтереси, які сприяють їхній унікальній професійній кваліфікації. Сумлінно підготовлене портфоліо, яке ілюструє компетентності здобувача, дозволяє скласти точну оцінку, яка не викликає сумнівів у її справедливості, значущості для особистості.

Портфоліо також полегшує особисте та колективне встановлення цілей. Постановка цілей має вирішальне значення для ефективного оцінювання, оскільки це може бути основним засобом, за допомогою якого здобувачі освіти формують свій розвиток.

Цілі можна встановлювати індивідуально або після консультації з іншими, як правило, з тими, хто має більше досвіду та/або знань. Через цикл постановки цілей, прагнення досягти цих цілей, визнання досягнень і подальшого перегляду цих цілей або встановлення нових розробка портфоліо може зрештою призвести до покращення навчання та загалом до прогресивного професійного розвитку. Крім того, поєднання залученості до саморефлексії та спільної оцінки, може стати основою професійного розвитку впродовж кар'єри.

З точки зору продукту портфоліо може дати здобувачам освіти мету та основу для збереження та обміну своєю роботою, надати можливість для наставництва та колегіального спілкування, а також стимулювати фахівців розмірковувати над своєю роботою та результатами праці.

Портфоліо кожного здобувача освіти є відображенням індивідуальних цілей, зростання та досягнень, а також свідченням набутих знань, професійних і особистих якостей. Іншими словами, це може бути найцінніша папка, яку коли небудь мав фахівець.

Портфоліо є унікальним і цінним засобом спілкування між здобувачем та іншими учасниками освітнього процесу та соціально-виробничих відносин.

Двома найважливішими моментами використання портфоліо є підтвердження кваліфікації та працевлаштування. У цей час портфоліо може стимулювати вдумливе обговорення, спонукаючи здобувача/випускника закладу освіти брати участь у переконливій дискусії щодо багатьох аспектів його професійного розвитку. Хоча презентація портфоліо ще не є обов'язковою під час співбесіди при працевлаштуванні, портфоліо все частіше вітається, і є підстави вважати, що в майбутньому їх можуть вимагати разом з резюме.

Нарешті, портфоліо має цінність як джерело самозадоволення та гордості. Як і всі символи зростання та успіху, портфоліо допомагає викликати почуття досягнення успіху. На відміну від нагород, які вручають інші, портфоліо є святом самооцінки та спільної оцінки.

Отже, цінність професійного портфоліо є як фактичною, так і потенційною. Воно є надійними засобами рефлексії, самооцінки, зовнішнього оцінювання та ще недостатньо використовуваними засобами спілкування. У міру того, як поширення портфоліо в освітньому співтоваристві стає більшим, а форми оцінювання, яким воно сприяє, краще розуміються, його цінність, безумовно, зростатиме. Здобувачі освіти та викладачі, які зараз займаються розробкою портфоліо, роблять багатообіцяючі інвестиції в себе та свою кар'єру.

Професійне портфоліо є засобом як для самооцінки, так і для спільної оцінки: воно спрямовує та записує складні процеси, пов'язані з динамічною оцінкою професійного розвитку. Хоча розробка портфоліо не є простим лінійним процесом, для здобувачів освіти може бути корисним концептуалізація цього процесу у межах шести кроків.

Перший крок – це самооцінка через рефлексію. Завдяки такому роздуму здобувачі освіти починають визначати компетентності, знання, таланти та якості, якими вони володіють і які, на їхню думку, повинні бути представлені в їхньому професійному портфоліо. Від цієї самооцінки здобувачі освіти швидко переходять до роздумів про те, як вони можуть представити ці компетентності та характеристики.

Другим кроком є вибір репрезентативних матеріалів, тобто зібрання доказів характеристик або якостей, які здобувач освіти хоче продемонструвати. Цей вибір вимагає ретельного прийняття рішення. Сам процес відбору є значущим актом самооцінки.

Третій крок – здійснення обґрунтування кожного запису. Значною мірою вибір і раціоналізація є двостороннім процесом: у деяких випадках здобувачі освіти вирішують, які риси вони хочуть представити, а потім визначають матеріали, які їх представляють, а в інших випадках викладачі впливають на рішення щодо включення окремих матеріалів, які вони ретельно перевіряють. У будь-якому випадку це визнання зростання та досягнень природним чином призводить до визначення областей, які потребують подальшої уваги, а згодом і до постановки цілей особистого та професійного розвитку.

Четвертий крок – постановка мети. На цьому етапі здобувачі освіти встановлюють цілі, які допоможуть спрямувати їх безперервний професійний розвиток. Цей крок покращується завдяки співпраці з іншими, які є консультантами та наставниками для майбутнього фахівця. Конференції з перегляду портфоліо, які проводяться під час практики з персоналом виробництва та викладачами закладу освіти, є можливістю для спільної оцінки та постановки нових чи корекції існуючих цілей.

Отже, постановка цілей є початком і кінцем циклу оцінювання: цілі встановлюються, над ними працюють, прогрес у їх досягненні переглядаються та встановлюються нові або відкореговані цілі.

П'ятий крок – створення демонстраційного портфоліо з робочого портфоліо. Хоча основна природа оцінки портфоліо є циклічною, вона також є динамічною та накопичувальною. Оскільки портфоліо за своєю суттю є динамічним і кумулятивним, то це означає, що в міру проходження певних етапів свого професійного та/або освітнього зростання здобувачі освіти можуть здійснити заміну ранніх записів новими, щоб продемонструвати зростання.

Ближче до завершення навчання здобувачі освіти повинні оптимізувати свої портфоліо, щоб створити демонстраційні портфоліо, в яких вони відобразатимуть свої найвищі професійні досягнення, своє передове розуміння виробничих процесів, а також свої кар'єрні цілі. Саме ці портфоліо можуть бути представлені під час співбесіди при працевлаштуванні.

Шостим кроком є продовження розвитку портфоліо у межах професійної діяльності. Портфоліо – це гнучка структура, яка може скеровувати роздуми та встановлення цілей протягом тривалого часу, а також демонструвати професійний розвиток, яку можна використовувати для інформування інших про зростання, досягнення та цілі.

У закладах професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти акцент повинен переміщуватись на процес, зокрема на самооцінювання та рефлексію як основу до професійного зростання впродовж кар'єри. Розробка портфоліо очікується від усіх здобувачів освіти і має стати невід'ємною частиною оцінювання в кожному навчальному семестрі. При цьому необхідно наголосити, що самі портфоліо не повинні оцінюватися як такі.

На початковому етапі роботи з портфоліо здобувачі освіти знайомляться з концепцією створення портфоліо та з відповідними вимогами та практикою самооцінювання та оцінювання за допомогою спільної роботи. Їх заохочують розпочати збір матеріалів.

Доцільно розробку портфолію офіційно розпочати з першого семестру. У цей час портфолію використовуватимуться як засіб:

- сприяння налагодженню стосунків між здобувачами освіти, викладачами та адміністрацією закладу;
- стимулювання самооцінювання та цілепокладання щодо професійного зростання;
- сприяння та організація спільного оцінювання та серед здобувачів і викладачів.

При підготовці здобувачів освіти до розробки портфолію бажано провести не менше трьох заходів.

Першій захід бажано провести як неформальну зустріч здобувачів, викладачів-консультантів, а іноді й керівників закладу, під час якої першокурсники представляють особисті та професійні якості у своїх портфолію та поділяться та/або уточнять свої цілі на семестр.

Основна мета цього початкового заходу — надати можливість здобувачам освіти та викладачам консультантам познайомитися та розпочати спільну роботу для досягнення спільних цілей професійного розвитку майбутніх фахівців. Ця зустріч може відбутися в день знайомства або під час початку освітнього процесу.

Друга зустріч відбудеться в середині семестру, як правило, за участю студентів, викладачів та керівників закладу. Мета цієї зустрічі — переглянути прогрес, досягнення цілей, поставлених на початку навчання, і переглянути або додати ці цілі відповідно до зростання здобувачів освіти і вимог ситуації. Необхідно обговорити зростання, досягнення або труднощі в будь-якому аспекті розвитку та продуктивності здобувачів освіти. Портфолію здобувача освіти має демонструвати прогрес у досягненні цілей, а також відображати стан його професійного розвитку.

Третя зустріч відбудеться наприкінці семестру за участю здобувачів освіти, викладачів та керівників закладу. Метою цієї зустрічі є відзначення професійного зростання та досягнень майбутніх фахівців і встановлення цілей для подальшого зростання, зокрема, протягом наступного навчального періоду.

Портфоліо має демонструвати безперервне зростання, прогрес у напрямку та досягнення цілей, а також Структуру та зміст портфоліо слід переглянути під час цієї зустрічі.

Здобувачів освіти просять взяти на себе провідну роль у проведенні даних зустрічей. Конференції мають починатися з цілеспрямованої презентації цілей і доказів зростання і поступово переростати у відкрите обговорення розвитку майбутніх фахівців, включаючи їх потреби, і завершуватися спільним визначенням цілей для подальшого розвитку. Очікується, що обговорення портфоліо на зустрічах буде проходити на основі поважного ставлення до самооцінки здобувачів і водночас забезпечуватиме їм справедливу та чесну критику представленого прогресу та результатів навчання.

Наближаючись до завершення навчання, очікується, що здобувачі освіти переглянуть свої портфоліо, щоб створити демонстраційні портфоліо, які демонструватимуть найвищий рівень досягнень і добре розвинені якості, придатні для презентації під час пошуку роботи.

Формальне оцінювання є відповідальністю керівника закладу або іншого призначеного представника, тому здобувачі освіти можуть очікувати значних варіацій щодо включення портфоліо в це оцінювання. Майбутніх фахівців просять представити своє портфоліо особам, відповідальним за оцінку їх роботи, і отримати відповідь на їх запитання.

Роль викладача полягає в спрямуванні професійного розвитку здобувачів освіти. Вони в змозі забезпечити підтвердження прогресу майбутніх фахівців, дати справедливу та чесну критику успішності та співпрацювати у встановленні та перегляді цілей.

Точніше, викладачі несуть відповідальність за:

- переглядати портфоліо та вступати в дискусію, яка підтверджуватиме професійне зростання та досягнення здобувача освіти;

- допомогти здобувачам освіти розпізнати сильні та слабкі сторони в їх портфоліо, що у даний момент малопомітні та можуть виявитись лише з часом;

- допомагати здобувачам освіти визначати цілі для подальшого прогресу;

- моделювати безперервний професійний розвиток та заохочувати його.

Багато обов'язків викладача буде зосереджено на зустрічах з перегляду портфоліо. Незважаючи на те, що зустрічі можуть мати різні форми та відбуватися за різними сценаріями, рекомендовано, щоб викладачі та здобувачі освіти брали участь як спільна творча група. Це дасть можливість викладачам постійно спостерігати за розвитком здобувачів освіти від початкового моменту, а також можливість для спільного встановлення та перегляду цілей.

Очікується, що здобувачі освіти самі будуть вести зустрічі з презентації портфоліо, це дозволить перекласти відповідальність за оцінювання їхнього професійного розвитку з авторитетної моделі на таку, в якій вони беруть активну роль. Під час зустрічей викладачі будуть уважно слухати самооцінку майбутніх фахівців, використовуючи портфоліо як орієнтир.

Вислухавши самооцінку здобувачів освіти, викладачі повинні:

- попросити роз'яснити будь-які незрозумілі моменти;
- похвалити конкретні аспекти зростання та досягнення;
- поступово підштовхувати здобувачів до встановлення досяжних цілей та подальшого зростання.

Визнаючи досягнення та ставлячи цілі, важливо не випускати з уваги той факт, що в основі всіх перевірок портфоліо лежить індивідуальний професійний розвиток кожного здобувача освіти, і можна очікувати багато варіацій.

За згодою всіх учасників бажано вести записи зустрічей. Записи мають на меті надати докази професійного зростання та точно зафіксувати цілі й плани щодо подальшого розвитку.

Роль представників адміністрації закладу подібна до ролі викладачів, які готові брати участь в обговоренні розвитку здобувачів освіти та встановлення професійних цілей.

Загальні ролі та обов'язки представників адміністрації закладу можна підсумувати так:

- оцінювач;

-
- інструктор та інформаційний консультант щодо розробки портфоліо;
 - здійснення моніторингу професійного зростання, розширення самооцінки студентів;
 - забезпечення ефективної моделі безперервного навчання;
 - відповідають за ініціювання та підтримку розробки портфоліо.

Заклад освіти може надати спеціальну особу – інструктора, який відповідає за надання здобувачам освіти алгоритму розвитку професійного портфоліо та попередження їх про необхідність почати збирати матеріали.

Інструктори несуть відповідальність за ознайомлення здобувачів освіти із концепціями та практикою розробки професійного портфоліо та за ініціювання змісту портфоліо, наприклад, висловлювань переконань щодо поданих матеріалів.

Також інструктори, роль яких можуть виконувати викладачі, несуть відповідальність за:

- ознайомити викладачів з розробкою портфоліо;
- зробити розробку портфоліо невід’ємною частиною оцінювання та оцінювання через активні консультації зі здобувачами освіти та участь у портфоліо-конференціях
- переконатися, що здобувачі належним чином записують зустрічі з обговорення портфоліо.

Незважаючи на те, що записи зустрічей є головною відповідальністю здобувачів освіти, інструктори повинні допомагати в процесі запису, коли останні ще не знайомі з тим, що очікується.

Активну участь у зустрічах з аналізу портфоліо повинні також брати методисти та керівники практики, які несуть відповідальність за продовження розвитку портфоліо у аспекті демонстрації досвіду в основних сферах професійної діяльності.

Портфоліо не мають конкретних оцінок і тому не оцінюються незалежно від загальної оцінки «склав/не склав» щодо підсумкової атестації. Очікується, що розробка та перегляд портфоліо здійснить значний внесок у підсумкову оцінку, але

портфоліо покращує оцінювання, вони не замінюють підсумкового оцінювання.

Окреслимо, що бажано включати у портфоліо з огляду на освітній та професійний аспекти підготовки здобувачів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти.

По-перше, щодо вибору та кількості матеріалів, слід пам'ятати, що «портфоліо має репрезентативний, а не всеохоплюючий характер». Тобто кожен матеріал, вибраний для включення, повинен представляти принаймні один важливий аспект для здобувача освіти та/або користувачів портфоліо. У той же час необхідно мати на увазі, що професійна діяльність настільки складне явище, що неможливо передбачити та представити всі аспекти. Загалом, у першу чергу слід зосередитися на представленні цілей та результатах їх досягнення.

По-друге, метою портфоліо є самостійне та спільне оцінювання. Це передбачає досить обмежену аудиторію, принаймні на початкових етапах розробки портфоліо. Матеріали, вибрані для включення, мають бути значущими, насамперед, для здобувача освіти, основної аудиторії та для інших учасників.

По-третє, слід пам'ятати, що портфоліо є формою динамічного оцінювання. Іншими словами, те, що вводиться в будь-який момент часу, може бути додано або видалено відповідно до професійного розвитку здобувача освіти. Загалом було помічено, що портфоліо стає все більш унікальним у міру того, як майбутні фахівці просуваються за освітньою програмою. Вони не тільки дедалі більше відрізняються один від одного, але й портфоліо деяких здобувачів лише віддалено нагадують їхні початки версії.

Хоча немає фіксованих правил щодо характеру матеріалів, але варто враховувати чотири класи доказів, які слід включити до портфоліо (Collins, 1991):

артефакти – це документи, створені під час звичайної роботи над освітньою програмою. Наприклад, робота, написана

про розвиток дитини, плани уроків або рефлексивні записи в щоденнику, написані не спеціально для вашого портфоліо;

відтворення – це документи про типові події в роботі особи, яка розробляє портфоліо, але включають події, які зазвичай не фіксуються. Наприклад, відеозапис, на якому здобувач освіти виконує практичне завдання;

атестації – це документи про роботу здобувача, які складені кимось іншим. Наприклад, оцінки з освітніх компонентів, дипломи, сертифікати тощо;

продакшн – це документи, підготовлені спеціально для портфоліо. Наприклад, формулювання мети, переконання щодо навчання, обґрунтування та підписи.

Замість списку конкретних пунктів, які потрібно включити, надається схема п'яти областей розвитку майбутнього фахівця, які мають бути представлені в портфоліо. Це домени, навколо яких повинно бути зосереджено оцінювання при опануванні освітньої програми. Як їх концептуалізувати та як організовувати – це вибір викладачів.

До цих доменів належать:

- професійні цілі та досягнення;
- професійні компетентності;
- знання виробничих процесів;
- зміст знань з однієї чи кількох предметних галузей;
- особисті та професійні якості та досвід, які сприяють професійній діяльності.

Щодо організації професійного портфоліо здобувачі освіти та викладачі не повинні відчувати себе зобов'язаними дотримуватись конкретного організаційного шаблону, важливо щоб він був чітко структурований і містив інформативне обґрунтування для кожного представленого матеріалу. Саме обґрунтування відрізняють портфоліо від колекції. Портфоліо багато в чому таке ж індивідуальне, як і майбутні фахівці, які їх розробляють.

Вибираючи спосіб організації портфоліо, слід пам'ятати, що організаційна схема повинна передбачати сумлінне самооцінювання та водночас сприяти точному оцінюванню

іншими, щоб гарантувати, що рецензенти будуть сприймати матеріал у тому контексті в якому його розміщували.

Традиційний спосіб організації портфоліо здобувача освіти передбачає таку структуру:

1. Професійні цілі та досягнення:

1.1. мотивація до професійну діяльність;

1.2. постановка професійних цілей;

1.3. протоколи зустрічей з формування портфоліо;

1.4. підсумкові звіти з практичної діяльності.

Докази:

– здатність до самооцінки та рефлексії;

– вміння співпрацювати з іншими здобувачами освіти;

– здатність ставити та досягати цілі.

Приклади матеріалів: вибрані записи в журналі; записи про перегляд портфоліо; примітки або листи від інших.

2. Професійні компетентності:

2.1. вміння спілкуватися;

2.2. знання стратегій виробництва;

2.3. знання технологій виробництва;

2.4. здібності до керування обладнанням;

2.5. організаторські та планувальні здібності;

2.6. знання встановленої навчальної програми.

Приклади матеріалів: коментарі викладача / наставника / керівника практики, спостереження однокласників за виробництвом, відео виробничих процесів, письмовий звіт тощо.

3. Знання розвитку галузі виробництва

Приклади матеріалів: резюме тематичних проєктів, спостереження за кваліфікованими робітниками, записи в щоденнику практиканта, плани підвищення кваліфікації, у яких використовуються спеціальні процеси навчання, індивідуальні плани навчання тощо.

4. Зміст знань з однієї чи кількох предметних галузей:

4.1. зміст знань спеціальності;

4.2. зміст знання інших галузей, крім основних;

Приклади матеріалів: есе, звіт з практичної роботи, виготовлені предмети праці, які відображають зміст.

5. Особисті та професійні якості та досвід, які сприяють навчанню та праці:

- 5.1. лідерські якості;
- 5.2. організаторські здібності;
- 5.3. образотворче мистецтво;
- 5.4. участь у навчанні;
- 5.5. відповідний досвід роботи;
- 5.6. залучення до громадської діяльності;
- 5.7. захоплення або заняття спортом тощо.

Приклади матеріалів: свідоцтва про досягнення, листи від роботодавців, членство в організаціях або командах, концертна програма з іменем виконавця, фотографія тренера команди, лист із підтвердженням посади в професійній асоціації, фотографія(ї).

При використанні будь-яких елементів у портфоліо, що були створені іншими особами, необхідно отримати дозвіл на їх включення.

У такому випадку порядок записів буде наступним:

1. Ідентифікаційна сторінка (включає ім'я, адресу, електронну адресу чи посилання, номер телефону).
2. Загальний зміст (перелічіть п'ять розділів і вкажіть, як знайти ці розділи за номером сторінки, кольором або гіперпосиланням).
3. Роздільник титульна сторінка для першого розділу.
4. Зміст для першого розділу «Професійні цілі та досягнення» (перераховує дати записів, записи та обґрунтування).
5. Матеріали, що стосуються першого розділу.
6. Повторити пункти 3-5 для кожного наступного розділу: «Професійні компетентності», «Знання розвитку галузі виробництва», «Зміст знань з однієї чи кількох предметних галузей», «Особисті та професійні якості та досвід, які сприяють навчанню та праці».

Зверніть увагу, що деякі пункти в кожному розділі можуть не вимагати обґрунтування. Наприклад, твердження про переконання здобувача освіти щодо навчання не потребує письмового обґрунтування.

Для будь-якої моделі організації професійного портфоліо здобувачів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти бажано дотримуватись наступних вказівок щодо простоти збирання та ефективної обробки матеріалів:

1. Почніть із ідентифікаційної сторінки, яка містить ім'я, адресу та номер телефону. Малюнки необов'язкові.

2. Не пошкоджуйте матеріали, щоб включити їх до портфоліо. Наприклад, не перегинайте сертифікат, а помістіть його в поліетиленовий чохол та відскануйте и сфотографуйте.

3. Пам'ятайте, що портфоліо є репрезентативним, а не повним документом. Наприклад, виберіть одну або дві характерні замітки про вас, не включайте всі маломажливі аспекти Вашого становлення

4. Об'ємні матеріали не повинні включатися, бажано їх скоротити.

5. Додайте зміст, який визначає загальну організацію портфоліо. Чітко позначте розділи. Кольорове кодування та/або гіперпосилання можуть бути корисними.

6. До кожного розділу додайте зміст, а для кожного запису додайте обґрунтування.

7. Якщо ви використовуєте записи в журналі, спостереження керівників або інші письмові документи як докази, виділіть одне або два речення на сторінці, які безпосередньо стосуються думки, викладеної у вашому супровідному обґрунтуванні чи міркуванні.

8. Якщо ви використовуєте академічні роботи як підтвердження знання предметної галузі, додайте коротку анотацію роботи до титульної сторінки.

9. Багато здобувачів освіти, які займаються розробкою портфоліо, включають відеозапис епізодів навчання, записаних протягом певного часу. Включення такої інформації є необов'язковим.

10. Загалом організуйте своє портфоліо таким чином, щоб вам і рецензентам було легко визначити цілі, які ви ставите, і ваш подальший прогрес та досягнення.

11. Пам'ятайте, що портфоліо є динамічним. Щоб полегшити внесення змін, налаштуйте файли обробки текстів для ваших тверджень, роздумів, змісту тощо.

12. Якщо виникають запитання чи труднощі, зверніться по допомогу до викладачів і колег. Так само, якщо у вас є пропозиції, поділіться своїми ідеями.

Відбираючи роботи, здобувачі освіти повинні пам'ятати, що кожен матеріал є частиною значно більшого цілого, і що разом ці матеріали роблять потужну заяву про індивідуальний професійний розвиток. Постановка наведених нижче запитань може допомогти прийняти рішення щодо обрання того чи іншого матеріалу.

1. Що я хочу, щоб моє портфоліо показало про мене як про фахівця? Які мої якості як професіонала?

2. Що я хочу, щоб моє портфоліо продемонструвало про мене як про здобувача освіти? Як і чого я навчився?

3. Які напрямки мого майбутнього зростання та розвитку є пріоритетними? Як я можу показати їх у своєму портфоліо?

4. Що інші висловили про мене як про майбутнього фахівця та здобувача освіти? Як я можу показати їх у своєму портфоліо?

5. Як моє навчання та праця впливають на оточуючих? Як я можу показати це у своєму портфоліо?

6. Яке загальне враження я хочу, щоб моє портфоліо справило на рецензента про мене як здобувача освіти та майбутнього фахівця?

7. Коли прийняття рішення про те, що включити, стає проблемою, може бути корисно поглянути на кожен матеріал і запитати себе: «Що додасть цей елемент, чого ще не було сказано або показано?»

Пам'ятайте, що портфоліо створюють репрезентативні записи про ваш професійний розвиток, вони не мають на меті бути вичерпними.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Дайте загальну характеристику професійного портфоліо здобувачів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти.

2. Перелічіть та розкрийте основні аспекти використання професійного портфоліо.

3. Що розуміють під портфоліо процесу?

4. На що звертають увагу у портфоліо, що орієнтоване на цінності продукту?

5. Розкрийте шість кроків розробки портфоліо.

6. Охарактеризуйте специфіку триетапної системи проведення заходів з розгляду портфоліо.

7. Уточніть, коло питань за які викладачі несуть відповідальність при розробці портфоліо.

8. Яка роль представників адміністрації закладу при використанні портфоліо у освітньому процесі?

9. Хто такий інструктор з розробки портфоліо та які його обов'язки?

10. Що бажано включати у портфоліо з огляду на освітній та професійний аспекти підготовки здобувачів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти?

11. Опишіть структуру портфоліо при традиційному спосіб його організації.

12. Яких вказівок бажано дотримуватись щодо простоти збирання та ефективної обробки матеріалів для професійного портфоліо?

13. На які питання слід відповідати при прийнятті рішення щодо обрання того чи іншого матеріалу до структури портфоліо?

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ДО ПЕРШОГО ЕТАПУ

- Collins, A. (1991). Portfolios for biology teacher assessment. *Journal of Personnel Evaluation in Education*, 5, 147-167.
- Campbell, D., Cignetti, P., Melenyzer, B., Nettles, D. & Wyman, R. (1997). *How to Develop a Professional Portfolio: A Manual for Teachers*. Boston: Allyn and Bacon.
- Clarke, J. & Boud, D. (2016). Refocusing portfolio assessment: Curating for feedback and portrayal. *Innovations in Education and Teaching International*, 1-8. DOI: <https://doi.org/10.1080/14703297.2016.1250664>.
- Lam, R. (2018). *Background of portfolio assessment*. In: *Portfolio Assessment for the Teaching and Learning of Writing*. Singapore: Springer Briefs in Education. DOI: https://doi.org/10.1007/978-981-13-1174-1_1.
- Zeichner, K. & Wray, S. (2001). The teaching portfolio in US teacher education programs: What we know and what we need to know. *Teaching and Teacher Education*, 17(5): 613-621. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0742-051X\(01\)00017-8](https://doi.org/10.1016/S0742-051X(01)00017-8).

ЕТАП

2

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ ТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО ФОРМУВАННЯ СКЛАДОВИХ ЦИФРОВОГО ПОРТФОЛІО

У сучасній системі професійної освіти відбувається зосередження уваги на освітніх програмах які тісно пов'язані з професійними стандартами та очікуваннями роботодавців щодо компетентностей фахівців. Для підтвердження кваліфікації необхідно пройти відповідну атестацію, тому, очікується, що оцінювання має бути побудовано таким чином, щоб здобувачі освіти могли продемонструвати свою компетентність для практики після завершення підготовки за освітньою програмою.

Вимога щодо демонстрації результатів навчання за освітньою програмою впроваджується на практиці із запровадженням кваліфікаційних центрів. Також посилення актуальності курсової підготовки з формування часткових професійних кваліфікації підвищує значення презентаційних матеріалів щодо професійних успіхів здобувача освіти.

На сучасному етапі проблему працевлаштування, як правило, вирішує у першу чергу сам випускник закладу освіти за підтримки державних органів та стейкхолдери. Це передбачає формування здібностей і навичок випускників щодо працевлаштування, і зазвичай це відбувається на завершальному етапі навчання. Виходить так, що лише на етапі підсумкового оцінювання у здобувача освіти виникає можливість для аналізу знань та досвіду, що були отримані в межах професійної підготовки та їхнього співвіднесення з навичками, очікуваннями та знаннями, необхідними для переходу на роботу за професією.

Сучасна система оцінювання стає більш комплексним явищем та на думку J. Bailey, E. Van Acker та J. Fyffe (2013) повинна відповідати наступним вимогам:

1) бути практико орієнтованим і відповідати цілям програми підготовки, дозволяючи здобувачеві освіти застосовувати набуті знання;

2) відобразити реальний стан підготовки та комплексно представляти досягнення у контексті майбутньої професійної діяльності;

3) відповідати необхідним стандартам та сприяти навчанню протягом усього життя через самооцінку;

4) зосередженість на зворотному зв'язку, що дозволяє здобувачу освіти засвоювати інформацію з різних джерел, включаючи викладачів, однолітків, роботодавців;

5) очевидні загальні досягнення у навчанні, що демонструє здатність здобувача до саморозвитку.

У рамках підсумкового оцінювання великий акцент приділяється трансформації особистості, при цьому здобувач освіти розглядається як той, хто відходить від свого статусу «учня» та перетворюється на «випускника», готового прийняти вимоги професії.

При підсумковому оцінюванні фактично необхідно здійснити презентацію себе як фахівця. Елементи даної презентації у майбутньому доцільно використовувати при контактах з роботодавцями. Тобто, по завершенню навчання слід мати зразки робіт, які демонструють професійні знання, вміння та навички, що дають роботодавцю можливість зрозуміти підходить йому претендент чи ні.

Завдяки сучасній мобільності, а також специфіці засобів комунікації існує тенденція спостереження за людиною у глобальній мережі, що формує про неї певну думку. Разом з тим виникає можливість представити себе у позитивному ключі, знаючи про стеження. Індивідуалізація, як тенденція глобалізації, висуває вимогу до людини – жити самотньо. Тому дії, які спрямовані на формування іміджу, базуються насамперед на самопрезентації.

Добре розроблена самопрезентація має потенціал бути водночас засобом, який соціалізує здобувача освіти в професії, і елементом для оцінки ефективності цієї трансформації.

Наявність таких матеріалів дозволяє створити професійну ідентичність і отримати відчуття власної ефективності.

Для професійного зростання, як зазначає К. Zulkosky (2009), бажано мати розвинену самоефективність, що визначається як рівень впевненості та самооцінки особистості щодо здатності організувати та виконувати дії, необхідні для ефективного вирішення завдань.

Сучасна людина відривається від традиційних соціальних зв'язків, чому сприяють зміни можливостей соціального спілкування. Сучасній людині не вистачає спілкування віч-на-віч, а на зміну йому приходить спілкування в Інтернеті. Соціальна мережа перетворилася на медіа-середовище, яке є інструментом для саморозвитку, самовираження та дизайну особистої ідентичності.

Інструменти для представлення своєї особистості в соціальних мережах уніфіковані, вони дозволяють людині створювати досить багато індивідуальних образів, залежно від того, чого користувач хоче досягти та наскільки багата його уява. Змінюється ідентичність, змінюється практика самопрезентації – людина починає формувати власне «цифрове Я».

Глобальна мережа надає великий вибір «інструментів», які можуть допомогти сформувати особистісну ідентичність. Це дає величезні можливості представити себе «віртуальному середовищу» та іншим користувачам інтернет-ресурсу. «Віртуальні» стратегії самопрезентації, що формують ті чи інші образи, можуть бути різними – залежно від того, чому надає перевагу користувач.

Зазначені вище стратегії базуються на формуванні привабливих для роботодавців іміджів: обізнаний у своїй справі, успішний у професії, комунікабельний, такий, що належить до певної групи, хороший у фізичному плані тощо.

Також при здійсненні самопрезентації відбувається набуття здобувачами освіти впевненості у власних силах; розуміння їх переходу від ролі учня/студента до професіонала; культивування професійної перспективи та навичок критичного мислення, необхідних для того, щоб бути компетентними професіоналами.

Як інструмент самопрезентації з урахуванням віртуального середовища та його ролі у суспільно-виробничих відносинах все частіше використовується цифрове портфоліо.

Цифрове портфоліо (digital portfolio) – це цифровий контейнер, здатний зберігати візуальний і звуковий вміст, включаючи текст, зображення, відео та звук.

Також цифрове портфоліо може бути представлене програмними інструментами не лише тому, що вони організують контент, але й тому, що вони розроблені для підтримки різноманітних педагогічних процесів і цілей оцінювання.

Даний тип портфоліо все більше набуває популярності не тільки тому, що вони надають мультимедійні можливості відображення та оцінки для освітніх та професійних контекстів, які є корисними для автентичного оцінювання та оцінювання попереднього навчання, але також тому, що вони можуть перешкоджати спробам викривлення інформації.

Потенціал цифрового портфоліо є надзвичайно потужним, оскільки «цифровий слід» залишений у глобальній мережі є нічим іншим, як «самопрезентація на все життя».

З точки зору часової характеристики, цифрове портфоліо – це класична версія портфоліо інформаційної доби, в тому сенсі, що воно не лише підсумовує творчі досягнення, але й ілюструє ці досягнення. Фахівець, який демонструє своє портфоліо, дозволяє глядачеві скласти пряме враження про свої досягнення, не покладаючись на судження інших. Цифрове портфоліо розповідає історію як у прямому, так і в переносному значенні, зберігаючи часові та структурні записи подій.

Виникла необхідність всебічно дослідити проблеми, що пов'язані з цифровим портфоліо, враховуючи складність цього явища. Даний вид портфоліо має три широкі цілі: процес, демонстрація та оцінка.

Цифрові портфоліо можуть бути розроблені як портфоліо процесів, які демонструють те, як користувачі навчаються за допомогою вбудованих структур і стратегій. Цифрове портфоліо процесу – це персональні інструменти управління навчанням. Вони призначені для заохочення

індивідуального вдосконалення, особистого зростання та розвитку, а також відданості навчанню протягом усього життя.

Також можна визначити цифрове портфоліо процесу як цілеспрямовану колекцію робіт здобувачів освіти, яка розповідає про зусилля, прогрес та досягнення в особистісній, освітній та професійній сферах.

Отже, на сьогоднішній день використання цифрового портфоліо є бажаним у рамках опанування змістом освітньої програми, оскільки:

- залучає здобувачів освіти до їхнього навчання (як інструмент для рефлексії);
- дозволяє ним підвищити здатність до самооцінки;
- створює умови для підготовки здобувачів освіти до свідомого вибору;
- заохочує здобувачів краще розуміти себе та зосереджуватися на своїх сильних сторонах;
- дозволяє розмірковувати над своїми потребами, стратегіями та досягненнями, щоб вони могли покращити та виправити їх і зрештою досягти успіху;
- сприяє зворотному зв'язку під час освітнього процесу, зокрема під час індивідуальної та самостійної роботи;
- заохочує здобувачів освіти розмірковувати про свої сильні сторони, потреби, помилки, інтереси, виклики та цілі;
- заохочує інтерактивні процеси між здобувачами освіти, викладачами, роботодавцями та батьками;
- показує прогрес здобувача, оскільки відстежує успішність у часі;
- використовується для оцінки компетентностей, розвинених здобувачами освіти.

При формуванні цифрового портфоліо слід дотримуватись п'яти етапів: збір, відбір, обмірковування (рефлексія), оцінка та презентація.

Перший етап - «збір даних» - передбачає колективну працю. Викладачі та здобувачі освіти працюють разом, щоб актуалізувати та зберегти дані, які демонструють успіхи та можливості для зростання.

Другий етап – «відбір ключових даних» – також передбачає спільну діяльність у межах якої викладачі та здобувачі спільно переглядають та аналізують збережені дані та спільно вирішують, які найкраще демонструють навчальні досягнення, особистісне зростання та успіхи у професійній сфері.

Третій етап – «обмірковування значення відібраних матеріалів» – спрямований на рефлексію здобувачів освіти щодо висловлювання власної думки про кожен представлену позицію в портфоліо. Отже, здобувачі оцінюють свій власний розвиток з часом, а також виявляють прогалини у своєму розвитку з урахування особистісного та професійного зростання. Цей етап, безсумнівно, є найважливішим, і саме він дозволяє цифровому портфоліо стати інструментом, що стимулює навчання впродовж усього життя.

Четвертий етап – «оцінювання та порівняння даних з еталонними» – розрахований, що здобувачі освіти будуть порівнювати свої міркування з попередньо поставленими цілями та іншими стандартами й показниками досягнень і встановлюють навчальні цілі на майбутнє.

П'ятий етап – «презентація» – включає дії здобувачів з ознайомлення однолітків зі змістом сформованого портфоліо, при необхідності внесення коригуючих змін з наступним розміщенням портфоліо на платформах чи у соціальних мережах для загального доступу. Це етап, на якому можна прийняти відповідні публічні зобов'язання щодо заохочення співпраці та відданості професійному розвитку та навчанню впродовж життя».

Враховуючи специфіку проникнення соціальних мереж та різноманітних онлайн застосунків у повсякденне життя людини актуалізувалися візуальні презентаційні матеріали. Отже, досягнення здобувачів освіти можуть бути розроблені як демонстраційне цифрове портфоліо – наголос робиться на ілюстративному матеріалі. «Демонстрація» є ключовим поняттям у презентаційних цифрових портфоліо, оскільки вони ілюструють те, що було вивчено або досягнуто, а не просто описують здобутки.

Нарешті, цифрове портфоліо може бути розроблене як портфоліо для оцінювання, де основна увага приділяється зовнішньому оцінюванню чи судженню. У «цифровому портфоліо оцінювання» наводяться дані, що співвідносяться з нормативними документами та виступають підтвердженням досягнень здобувача у системі формалізованих відносин суспільства. Такими як правило є дані про термін навчання, виконання освітньої програми чи програми формування професійних кваліфікацій.

Цифрове портфоліо може містити традиційні форми доказів, але частіше цифрове портфоліо оцінювання містить складні докази в різноманітних формах і, отже, часто асоціюються зі спробами автентичного оцінювання, враховуючи те, що вони дозволяють віртуальну демонстрацію набутих компетентностей. Портфоліо оцінювання також може включати рубрики оцінки, шаблони та контрольні показники як критерії оцінювання. Їх застосування включає навчання впродовж життя та особисті роздуми, навчання на робочому місці та оцінку попереднього навчання.

Даний вид цифрового портфоліо можна використовувати для оцінки попередніх навчальних досягнень, іноземних сертифікатів, експериментального навчання, некредитного досвіду, використовуючи форми традиційного оцінювання на основі компетентностей.

Цифрове портфоліо оцінювання може використовуватися для цілей акредитації, для визначення кількості необхідних кредитів для додаткового навчання, атестації, сертифікації тощо. Ці останні оцінки, засновані на демонстрації компетентностей, особливо привабливі для здобувачів освіти які переривали навчання, зрілих здобувачів, де життєвий досвід, а не повноваження, особливо актуальні для підтвердження кваліфікації.

Широке використання цифрового портфоліо у освітньому процесі має змінити спосіб навчання, якщо є необхідність відійти від методів навчання, керованих викладачем, до методів, керованих здобувачами освіти.

Ці соціо-конструктивістські методи, заохочують здобувачів освіти до проведення досліджень, розв'язання проблем і використання інноваційних методи навчання, які ведуть до співпраці, наголошують на придбанні нових навичок і знань.

Традиційні методи оцінювання не враховують ці нові навички повністю, а також не мають можливості вимірювати глибші когнітивні процеси, такі як вирішення проблем та критичне мислення, які мають розвиватися в результаті використання цифрових технологій. Також традиційні методи оцінювання не дозволяють здобувачам продемонструвати свої нові знання в різних формах, наприклад, за допомогою мультимедіа.

Використання цифрового портфоліо створює нове середовище оцінювання, яке краще підходить для забезпечення точнішого представлення здібностей здобувачів, які не формалізують досягнення, а краще подають індивідуальні досягнення у освітньому процесі. Це забезпечує контекст для об'єднання інформації з кількох джерел, а не покладається на одне джерело оцінки.

Такі інтегративні та чесно репрезентативні форми оцінювання називають автентичними. Ця ідея автентичного оцінювання глибоко вкорінена в теоретичному напрямі герменевтики, яка виступає за більш контекстуальний та спільний підхід до оцінювання. «Як і психометрія, герменевтика — це загальний підхід до інтерпретації людських продуктів, проявів чи дій» (Moss et al. 1998, p. 143).

Отже, оцінювання завдяки цифровому портфоліо є особливою формою справжньої оцінки або оцінки ефективності, яка намагається виміряти навички мислення вищого порядку, включаючи здатність чітко спілкуватися, робити судження та демонструвати набуті компетентності. Ще однією перевагою оцінювання на основі портфоліо є те, що воно зберігає складність оцінюваних когнітивних навичок, а не розкладає їх на менші компоненти, це представляє загальну картину досягнень здобувача освіти.

Разом з перевагами цифрове портфоліо викликає і ряд проблем:

- визначення автентичності цифрових доказів;
- наявність додаткових технічних вимог та бар'єрів для використання цифрового портфоліо;
- не відпрацьовані механізми щодо оцінювання кількості та якості віртуальних доказів за допомогою оціночних рубрик і шаблонів;
- ретельне документування результатів щодо особистісного чи професійного зростання може призвести до громіздких матеріалів, що вимагатимуть значного часу на їх розгляд;
- широке запровадження цифрового портфоліо для оцінювання може спричинити такий же негатив, як і інші форми оцінювання.

- широко поширене переконання, що цифрове портфоліо для оцінки надають точніші докази, що може призвести до нівелювання інших методів та форм оцінювання.

Загалом проблеми стосуються того, що дослідники називають надійністю та валідністю. Необхідно також розглянути розробку стандартів точності та вичерпності доказів представлених у цифровому портфоліо.

Отже, потрібне ґрунтовне дослідження, яке розкриває переваги та недоліки оцінювання на основі цифрового портфоліо порівняно з:

- паперовими портфоліо;
- традиційними тестами та есе;
- екзаменаційним оцінюванням;
- співбесідами;
- резюме тощо.

Цифрове портфоліо часто вважаються системою представлення навчальних чи професійних досягнень певної особи, такої як учень, студент, викладач, працівник, менеджер, незалежно від контексту, віку та ситуації. Але немає потреби обмежувати цифрове портфоліо окремими особами, воно є корисним для груп, включаючи навчальні та робочі команди, заклади освіти та офіси інші спільноти. Більші організації та

громади також можуть отримати вигоду від цифрового портфоліо, включаючи установи, компанії, фабрики, державні установи та неурядові організації. Разом з тим застосування цифрового портфоліо щодо груп і організацій ще недостатньо вивчено.

У контексті цифровізації освіти створення та розміщення у мережі портфоліо сприяє виникненню передумов для опанування різними цифровими технологіями. Цифрове портфоліо також може сприяти розвитку інших навичок пов'язаних з комп'ютерною грамотністю здобувачів освіти, включаючи навички користування різноманітними мобільними пристроями та програмним забезпеченням для створення медіа, музичного та художнього представлення інформації, дозволяючи користувачам самовиражатися. Воно також може заохочувати певні проєктні та презентаційні навички, зокрема розв'язування завдань, хоча інструменти цифрового портфоліо рідко розроблені таким чином, щоб містити засоби для інтегрованих мультимедіа технологій.

Робота над портфоліо також заохочує до онлайн спілкування, тим самим опонуючи способами дистанційної співпраці та розвитку відповідних навичок міжособової комунікації з використанням платформ відео-конференцій. Спілкування може відбуватися між здобувачами освіти, викладачами та батьками, а також між працівниками та менеджерами. Крім того при розробленні портфоліо здобувачі освіти можуть краще навчитися організовувати та представляти свою роботу з використанням цифрових технологій.

Цифрове портфоліо містить блоки, що презентують інклюзивні та розподілені докази навчання, включаючи динамічні часові характеристики досягнень певного результату та змін місця навчання. Його збагачена інтерактивна мультимедійна природа означає, що воно містять віртуальні артефакти навчання, включаючи текст, аудіо та відео, і може використовувати такі інноваційні стратегії навчання, як ментальні карти та візуальні моделі. Цифрове портфоліо дозволяє проводити конференції та співпрацю в різних формах,

таких як вебінари, веб-трансляції, аудіо/відеоконференції, блоги тощо.

При створенні цифрового портфоліо також необхідно володіти знаннями з питань стандартизації форматів та презентаційних матеріалів. Відбувається розвиток особистості через формування почуття справедливості. На додаток до гнучкості змісту, є гнучкість щодо розміщення, що сприяє інклюзивності здобувачів освіти з особливими потребами.

Існують різні підходи до розуміння суті цифрового портфоліо. У більшості випадків портфоліо у мережі може нагадувати цифровий альбом для вирізок, що документує «перші кроки дитини або усну історію дідуся». У найширшому розумінні цифрове портфоліо вважається віртуальним ідентифікатором або цифровим архівом, а отже, блоками, які записують усе, що має значення в житті людини.

Цифрове портфоліо має важливе застосування для формальної освіти від першого курсу до аспірантури, але воно актуальне також й для неформальної освіти, особливо для дорослих і програм навчання протягом усього життя.

Слід зауважити, що віртуальна ідентифікація та «портфоліо на все життя» виходять за рамки освітніх програм і можуть також включати:

- медичні записи;
- фінансовий стан та податковий облік;
- юридичні документи;
- трудову, кар'єрну та професійну діяльність;
- відомості про родину та особисті щоденники чи збірники оповідань про життєвий шлях;
- соціальні зв'язки – друзів і колег;
- записи про захоплення та хобі.

У такому широкому розумінні цифрове портфоліо набуває нових значень і нової складності. Важливою серед них є структура та організація даного виду портфоліо як «віртуального ідентифікатора цифрового сліду у мережі», які можуть вимагати динамічної реструктуризації періодично, в одних випадках щомісяця, в інших щорічно, а в третій випадках епізодично чи навіть щоденно.

Використання онлайн ресурсів передбачає створення віртуальної особистості, через створення віртуальної особистої бібліотеки, й це на все життя, що передбачає уважний ретельний відбір презентаційних матеріалів.

Якщо здобувач освіти хоче мати цифрове портфоліо на все життя, то йому доведеться звернути увагу на каталогізацію та тегування інформації як складної та змінної, що вимагає як зберігання, так і відповідного її пошуку.

Отже, цифрове портфоліо потребуватиме систем управління інформацією, розроблених спеціалістами з цифровізації:

- організація змісту та роботи;
- відстеження прогресу у часовому режимі;
- обробляти файли даних різних форматів;
- включати докази оцінки та результатів оцінювання.

Можливості цифрового портфоліо для презентації здобутків величезні, але проблеми зберігання та створення якісного матеріалу не менш складні. Нам потрібно знати більше про те, як створювати особисті шаблони для віртуальних особистих бібліотек і архівів.

Створювати цифрове портфоліо у системі освіти можуть як здобувачі так й викладачі та менеджери освіти. Але якою б не була їх роль, вони можуть створювати цифрове портфоліо для документування професійних досягнень або навчання. Звичайно можна формувати уніфікований варіант цифрового портфоліо де одночасно представлені як навчальні так й професійні досягнення здобувача освіти.

Цифрові портфоліо мають унікальні переваги перед паперовими.

По-перше, здобувачі освіти можуть легко інтегрувати мультимедійні матеріали, що дозволяє їм використовувати різні інструменти для демонстрації та донесення суті представленого матеріалу. Це може бути особливо корисним для людей з обмеженими можливостями, чийі здібності можуть краще відобразитися через презентації, а не шляхом особистої комунікації. У той же час, залучаючи цю категорію здобувачів освіти та випускників до сфери трудових відносин, можна

вирішити важливу соціальну проблему, що погіршилась у наслідок військового стану.

По-друге, цифрові портфоліо є кращими для каталогізації та організації навчальних матеріалів, які краще ілюструють процес розвитку здобувача освіти. Нарешті, цифрові портфоліо мають комунікаційні переваги. Портфоліо легко поділитися з колегами, вчителями, батьками та роботодавцями, і вони дають змогу надавати відгуки через єдиний електронний контейнер.

Прихильники цифрового портфоліо, як і більшість викладачів, сподіваються, що його використання спричиняє довготривалий вплив на навчання та виходить за межі набуття базових навичок від поверхневої обробки інформації до розвитку здібностей вищого рівня мислення, таких як синтез, аналіз, оцінка та ґрунтовна обробка інформації. Цифрове портфоліо сприяє мотивації до навчання протягом усього життя, у неформальному та формальному середовищі, і навіть може допомогти розвинути міжпредметні компетентності. І оскільки при створенні даного портфоліо використовують цифрові технології то воно також може допомогти розвинути технологічні навички здобувачів освіти і сприяти позитивному ставленню до використання цифрових технологій для навчання.

На додаток до розвитку навчальних і міжпредметних компетентностей, очікується, що робота на цифровим портфоліо сприятиме розвитку здатності здобувачів освіти саморегулювати та контролювати власне навчання, таким чином розвиваючи їхню метакогнітивну обізнаність та здібності до навчання впродовж життя.

Для розробки ефективних саморегульованих стратегій навчання здобувачів освіти потрібно залучати до складних значущих завдань, вибору продуктів і процесів, які будуть оцінюватися, модифікації завдань і критеріїв оцінювання для досягнення оптимального рішення завдання. Робота над портфоліо дозволяє здобувачам мислити критично та стати активними, незалежними та саморегульованими особистостями.

Отже, використання цифрового портфоліо є розвиваючим фактором за своєю суттю, оскільки портфоліо

представляє собою певний період зростання та навчання здобувача освіти. Тому цифрове портфоліо не слід використовувати виключно для досягнення короткострокових цілей, оскільки в ньому демонструються довгострокові результати навчання.

Враховуючи комунікаційний аспект цифрове портфоліо має подвійне значення, оскільки пропонує як викладачам, так і здобувачам освіти можливість двосторонньої взаємодії. При цьому портфоліо дає здобувачеві можливість відобразити та записати процес навчання, пропонує викладачам інтегративний підхід до оцінювання їх розвитку та досягнень, а для викладача виступає в якості механізму зворотного зв'язку для покращення практики викладання.

Робота над цифровим портфоліо дозволяє здобувачам освіти вибрати та організувати його зміст, який вони хочуть включити, це залучає їх до процесу оцінювання. На відміну від традиційних методів тестування, які не відразу відображають розвиток здобувача, портфоліо може продемонструвати успіхи в навчанні, а отже сприяти удосконаленню змісту навчання. Цифрове портфоліо також є інтерактивним, оскільки воно дозволяє здобувачам освіти ділитися своєю роботою зі викладачами та своїми одногрупниками, при цьому отримувати вказівки або пропозиції з удосконалення представлених матеріалів. Отже, розробку та створення портфоліо можна розглядати як форму співпраці.

Нарешті, цифрове портфоліо може бути доказом саморегуляції здобувачів освіти. Вони можуть переглядати власну роботу, а потім змінювати цілі навчання в результаті такого перегляду. Саме процес рефлексії робить цифрове портфоліо інструментом для навчання впродовж життя та професійного розвитку, а не просто збіркою робіт.

Здобувач освіти повинен мати можливість встановити прямий зв'язок між кожним поданим у портфоліо матеріалом та запланованою навчальною метою. При цьому йому необхідно вміти пояснити, чому конкретне подання було розміщено в портфоліо. Коли використовують цифрове портфоліо, здобувачі освіти беруть на себе більше відповідальності за своє навчання,

краще розуміють свої сильні сторони та обмеження та вчаться ставити цілі та дозволяє об'єктивно оцінюванні результати власного навчання.

Очікується, що використання цифрового портфоліо матиме позитивний вплив на ставлення, мотивацію та емоційні результати. Оскільки портфоліо має соціально-виробниче спрямування то воно заохочує здобувачів освіти досліджувати матеріали з особистої точки зору, використовуючи та потенційно посилюючи внутрішній інтерес. Внутрішній інтерес і участь у справжніх навчальних завданнях також можуть призвести до збільшення часу на виконання завдань, залученості здобувача до створення цифрового портфоліо та відчуття особистої відданості справі та власності.

Оскільки здобувач освіти контролює створення цифрового портфоліо, а навчання орієнтоване саме на нього то посилюється віра в самоєфективність. Нарешті, здобувачі можуть спільно працювати над цифровими портфоліо то це може допомогти розвинути міжособистісні та соціальні навички.

Розглядаючи позитивні аспекти цифрового портфоліо необхідно підкреслити, що на жаль, на сьогоднішній день ще недостатня кількість емпіричних даних, що свідчать про його ефективність. За таких умов цифрове портфоліо є багатообіцяючим для покращення навчання та підготовки здобувачів освіти до адаптації на ринку праці, але якщо воно не буде критично оцінено, то може стати ще однією освітньою модою – інновація, яку погано розуміють і часто впроваджують у спосіб, що суперечить її теоретичним основам.

Крім того, ще недостатньо досліджені теоретико-методологічні основи створення та використання цифрового портфоліо, що викликає ряд запитань.

По-перше, кількісна чи якісна дослідницька парадигма підходить для відповіді на питання про вплив цифрового портфоліо.

По-друге, наскільки цифрове портфоліо впливає на традиційні заходи освітнього процесу, особливо якщо розглядати портфоліо як альтернативний інструмент для оцінювання.

По-третє, яке реальне значення цифрового портфоліо для освітнього процесу та самопрезентації на ринку праці, а також чи дійсно воно таке універсальне.

Слід пам'ятати, що цифрове портфоліо це лише інструмент для вивчення результатів опанування змісту освіти. Його не можна розглядати як стратегію навчання, яку потрібно використовувати правильно, широко та протягом тривалого періоду часу для досягнення ефекту.

Отже, про ефективність цифрового портфоліо можна говорити у контексті точності відображення результатів та їх співвіднесення з цілями освітньої чи професійної підготовки.

Робота над цифровим портфоліо активізує когнітивні, мотиваційні та емоційні процеси, зокрема:

- цілепокладання та планування;
- комунікація з однолітками, вчителями та батьками;
- особиста рефлексія та об'єктивність оцінювання;
- формування та уточнення знань;
- усвідомлення суті навчання;
- мультимедійне навчання або навчання за допомогою

цифрових технологій.

Існує кілька теоретичних орієнтацій, які можуть бути корисними для розуміння основних процесів, за допомогою яких успішно застосовується цифрове портфоліо. Здобувачі освіти використовують портфоліо як інструмент для побудови та вдосконалення свого розуміння суспільних цінностей як у галузі освіти так й в системі трудових відносин.

Аспект саморегуляції також присутній у системі використання цифрового портфоліо, де відбуваються постановка цілей, планування, рефлексія та презентація. Оскільки учні використовують портфоліо для встановлення цілей, планування та отримання зворотного зв'язку, то робота з ним може позитивно впливати на переконання щодо самоефективності.

Нарешті, оскільки цифрове портфоліо включає текст, аудіо та відео, то присутні елементи мультимедійного навчання, яке може відбуватися там, де інформація обробляється та кодується більш ніж в одній модальності.

Специфіка цифрового портфоліо накладає певний відбиток на коло зацікавлених осіб його використання, реалістично припустити, що будуть обставини та особи, для яких даний вид портфоліо буде найкращим.

Якщо розглядати коло користувачів цифрового портфоліо, то це ті, хто формально вивчає зміст портфоліо та оцінює рівень розвитку здобувача освіти за різними критеріями та відповідними показниками.

Отже, користувачами цифрового портфоліо здобувача освіти є викладачі, директори та інші освітні адміністратори, батьки, стейкхолдери та одногрупники, які можуть переглядати портфоліо, щоб допомогти здобувачеві у навчанні або оцінити якість та кількість навчання. Таке рішення може мати місце в контексті традиційного курсу або в середовищі дистанційного навчання на всіх рівнях освіти, включаючи сертифікацію та інші форми професійного оцінювання.

Користувачі цифрового портфоліо також можуть забажати оцінити результати попереднього навчання, щоб надати еквівалентний кредит за курс, пройдений в інших юрисдикціях, а також за певну роботу та відповідний життєвий досвід, де можна продемонструвати компетентність. Крім того користувачами також можуть бути роботодавці, керівники та інші особи, які бажають вивчити докази щодо компетенцій особи для виконання роботи або компетентності особи після прийняття на роботу.

Окрім користувачів цифрового портфоліо, є ще й глядачі, такі як члени родини, друзі та знайомі. Це ті, хто не має жодної формальної відповідальності за оцінку чи інше використання змісту портфоліо. Їхня неофіційна роль все ж може мати потужний вплив на здобувачів освіти, особливо з огляду на широкі можливості «формування цифрового сліду у мережі» та на пріоритетність навчання особистості впродовж життя.

Схожість завдань які розв'язуються за допомогою цифрового та класичного (паперового) портфоліо іноді призводить до хибного висновку про однакові механізми створення, поширення та використання цих видів портфоліо. Але враховуючи, які технології використовуються, як швидко

змінюється та «фільтрується» зміст в залежності від потреб користувача, способи та масовість поширення зростають, можливо, нерозумно вважати цифрове портфоліо простим і легким у використанні інструментом. Портфоліо, що створено на основі цифрових технологій має складні базові теоретичні механізми, які вимагають не лише технічних знань, щоб правильно використовувати їх. Тому як здобувачам освіти які створюють цифрове портфоліо так і користувачам потрібен час та можливо, допомога, щоб навчитися розумно використовувати даний «цифровий продукт».

Враховуючи це аспекту виникає ряд проблем пов'язаних з методикою підготовки здобувачів освіти до створення цифрового портфоліо. Важливо також звернути увагу на мотиваційну сферу здобувачів освіти та викладачів, щодо їхньої зацікавленості у створенні та використанні цифрового портфоліо. Також суттєвою проблемою є забезпечення індивідуального підходу у виборі інструментів та способу поширення цифрового портфоліо на фоні його «масового» характеру.

При використанні цифрового портфоліо у системі освіти також потрібно навчити викладачів новим методикам організації навчання з використанням портфоліо. Необхідна підготовка технічних навичок для використання програмного забезпечення та розробки мультимедійного вмісту (наприклад, цифрова фотографія, гіперпосилання, відео Quicktime тощо).

За таких умов викладачі повинні знати:

- як, коли і навіщо використовувати цифрове портфоліо;
- стратегії, процеси та результати використання цифрового портфоліо та способи їх досягнення;
- способи ведення дискусії з метою координації дій та залучення до обговорення;
- як роботодавці використовують цифрове портфоліо;
- як отримати значущу інформацію та пов'язати її з вимогами до роботи.

Крім того, є питання щодо ефективних засобів організації навчання та професійного розвитку з використанням цифрового портфоліо:

- через семінари, наставництво, консультування, тощо;

– спиратися на готові платформи для створення портфоліо чи використовувати можливості соціальних мереж та контент бібліотек закладів освіти;

– які цифрові технології та формати файлів використовувати для структурування, демонстрації оцінювання, пояснення тощо;

– як та які шаблони мають бути вбудовані у цифрове портфоліо;

– місце цифрового портфоліо та гарантії, що воно є складовою частиною системи оцінювання у освітньому процесі чи це просто додатковий інструмент систематизації досягнень здобувача освіти;

– проведення круглих столів з обміну досвідом як зі здобувачами так й з викладачами;

– створення онлайн-спільнот практиків щодо використання цифрового портфоліо.

Нарешті, не можемо наївно припускати, що оскільки існує масовий рух на користь цифрового портфоліо, то цього достатньо для забезпечення його широкого та постійного використання.

Потрібно забезпечити підтримку з боку адміністрації закладів освіти, роботодавців. Розробити механізми заохочення викладачів, директорів, адміністраторів, програмістів та політиків до участі у заходах з просування цифрового портфоліо.

Наприклад, під патронатом Міністерства економіки України, Державної служби зайнятості України та Асоціації інноваційної та цифрової освіти запускається проект «Національний кадровий резерв» (<https://ukrnkr.in.ua/>), що за допомогою штучного інтелекту допомагатиме українцям знайти роботу або відкрити власну справу.

Національний кадровий резерв включає:

– визначення власних здібностей до професій, рівня володіння найзатребуванішими навичками на ринку праці та схильності до підприємництва;

– обрання роботи за допомогою Єдиного порталу вакансій;

– проходження комплексного навчання підприємництву.

Аргументи на користь цифрового портфоліо можуть включати: використання для відповідності Стандартам навчання та технологічним стандартам; вони заохочують навчальну та педагогічну точність; і вони заохочують навчання, орієнтоване на здобувача освіти.

Цифрове портфоліо у сучасних умовах масовості поширення мобільних пристроїв та програмного забезпечення спирається на перевагами цифрових технологій, але цей факт виступає й обмеженням того, що цифрова технологія може забезпечити в системах, у яких цифрове портфоліо працює. Тому існують питання більш технічного характеру, які необхідно вирішити, щоб забезпечити успіх просування цифрового портфоліо.

До них належать:

- чи слід розробляти цифрове портфоліо з використанням відкритого вихідного коду та як вирішувати питання власності/модифікації;

- як вирішується проблема щодо сумісності різних інструментів та технічних стандартів при розробці цифрового портфоліо;

- особливості архівування, зберігання та граничні розміри цифрового портфоліо;

- яка специфіка інтерфейсу із базами даних для організаційного використання;

- вирішення проблеми щодо публічного чи приватного доступу та безпеки;

- як виявляти та діяти з незаконним і невідповідним вмістом;

- забезпечення інклюзивності та доступності відповідно до універсальних стандартів дизайну;

- специфіка багатомовного контенту та достовірність перекладеної інформації;

- як здійснюватиметься адміністрування цифрового портфоліо тощо.

Для більшості ініціатив, будь то бізнес-орієнтовані, освітні, філантропічні чи інші, часто існують критерії, за якими оцінюється успіх ініціативи. У випадку використання цифрового

портфолію, слід скористатися п'ятьма критеріями за якими оцінюватиметься ефективність в короткостроковій і довгостроковій перспективах:

критерій 1 – масштабованість, ступінь широкого використання цифрового портфолію;

критерій 2 – задоволеність, включаючи стійкість і довгострокове обслуговування та використання цифрового портфолію;

критерій 3 – співвідношення витрат і вигоди, ефективності щодо повернення інвестицій;

критерій 4 – досягнення та ефективність навчання, включаючи особисте зростання;

критерій 5 – кількість точних попередніх оцінок навчання та успішне працевлаштування або просування по службі завдяки цифровому портфолію.

На етапі практичної підготовки викладачів та здобувачів освіти до формування складових цифрового портфолію необхідно засвоїти відомості про нього з технічної, адміністративної, педагогічної, урядової та інших точок зору, зокрема:

- характеристики цифрового портфолію;

- результати та процеси, які підтримує цифрове портфолію;

- контексти, в яких цифрове портфолію є найбільш ефективними та доцільним;

- характеристики користувачів та глядачів цифрового портфолію і те, як забезпечується відповідний професійний розвиток;

- технічні та адміністративні питання;

- свідчення успішності цифрового портфолію;

- можливості фінансування та інфраструктури.

Подальші дослідження та розробки обіцяють покращити те, що відомо про цифрове портфолію, і надати педагогам потужний і гнучкий інструмент для активного викладання та навчання.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Дайте характеристику сучасної системи оцінювання, як комплексному явищу.

2. Назвіть позитивні передумови використання цифрового портфоліо у рамках опанування змістом освітньої програми.

3. Охарактеризуйте цифрове портфоліо процесу.

4. Охарактеризуйте демонстраційне цифрове портфоліо.

5. Охарактеризуйте цифрове портфоліо для оцінювання.

6. Опишіть п'ять етапів формування цифрового портфоліо.

7. Які проблеми виникають у зв'язку з використанням цифрового портфоліо?

8. Чим відрізняється цифрове портфоліо для системи освіти від «портфоліо на все життя».

9. Назвіть унікальні переваги цифрового портфоліо перед паперовими.

10. Які когнітивні, мотиваційні та емоційні процеси активізуються при роботі над цифровим портфоліо?

11. Охарактеризуйте коло питань якими повинні володіти викладачі при використанні цифрового портфоліо.

12. Розкрийте критерії ефективності цифрового портфоліо.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ДО ДРУГОГО ЕТАПУ

- Bailey, J., van Acker, E. & Fyffe, J. (2013). *Capstone courses in undergraduate business degrees*. Sydney: Office for Learning and Teaching. Available from https://ltr.edu.au/resources/PP10_1646_Bailey_van%20Acker_report_2013.pdf
- Zulkosky, K. (2009). Self-Efficacy: A Concept Analysis. *Nursing Forum*, 44 (2), 93-102. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6198.2009.00132.x>
- Moss, P. A. & Schutz, A. (2001). Educational Standards, Assessment, and the Search for Consensus. *American Educational Research Journal*, 38 (1), 37-70. <https://doi.org/10.3102/00028312038001037>
- Eynon, B. & Gambino, L. (2017). High impact eportfolio practice. Sterling, VA: Stylus.
- Yancey, K. (2015). Grading eportfolio: Tracing two approaches, their advantages and their disadvantages. *Theory into Practice*, 54: 301-308. DOI: <https://doi.org/10.1080/00405841.2015.1076693>

ЕТАП

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ЦИФРОВОГО ПОРТФОЛІО

За сучасних умов здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти все частіше представляють свої роботи через електронне портфоліо «eПортфоліо» в мережі Інтернет. Цьому значно посприяла пандемія «Covid-19» та війна з РФ, що послугувало каталізатором створення цифрових методів презентації власних напрацювань серед широкого загалу користувачів різних соціальних мереж. «eПортфоліо» іноді відоме як eFolio, iFolio, веб-портфоліо, онлайн-портфоліо, або цифрове портфоліо. Це спосіб відображення результатів навчання та професійних здобутків у мережі Інтернеті (фотографій, відео, дизайну, письмових робіт, інструкцій тощо) і може включати гіперпосилання, заголовки, навігаційні меню та сторінки, що поєднують візуальний матеріал і текст.

Цифрові портфоліо здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти є відкритими для заінтересованих сторін, які можуть ознайомлюватися з ними дистанційно. Цифрові портфоліо документують навчання впродовж певного часу, а також забезпечують місце для зберігання, аналізу та рефлексії над роботою. З огляду на це, актуальним є оволодіння програмним забезпеченням для створення цифрового-портфоліо.

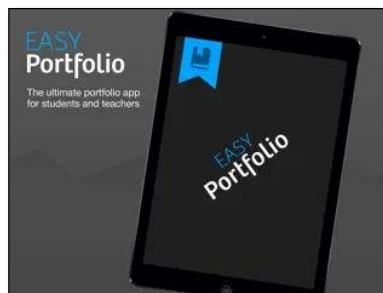
Нині існує розподіл програмного забезпечення на дві категорії: по-перше, традиційного типу (встановлюється на персональний комп'ютер і лише там дозволяє створювати та редагувати матеріали, після чого брошури можна роздрукувати або поширити мережею Інтернет); по-друге, це хмарне

програмне забезпечення (дозволяє створювати і поширювати власне цифрове портфоліо мережею Інтернет одразу). Однією з найкращих характеристик цифрового портфоліо є те, що на відміну від традиційних методів презентації вони можуть включати аудіофайли, анімовані зображення (наприклад, GIF-файли) та відеоматеріали, що дає змогу передавати ідеї за допомогою звуку та руху. У кожного з цих видів програмного забезпечення є свої позитивні та негативні сторони. Пропонується розглянути хмарне програмне забезпечення, яке значною мірою спрощує процес створення та поширення відомостей про професійну компетентність через цифрове портфоліо.

Розглянемо найбільш популярні мобільні додатки та платформи, побудовані на хмарних технологіях для створення цифрового портфоліо. До них відносяться: Easy Portfolios, Seesaw, Edublogs, Evernote, VoiceThread, Open School ePortfolio, Kidblog, Wikispaces for Education, Weebly, Edusight, WordPress, Google Sites, Wix, Webflow, Mahara, GoDaddy, PortfolioGen, Microsoft Sway.

Easy Portfolios

Цей додаток дуже простий у використанні як для педагогічних працівників, так і для здобувачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Він дозволяє створювати різні навчальні групи та портфоліо кожному здобувачеві освіти, зберігаючи при цьому зручний макет для

його редагування та додавання нової інформації. Додаток дає змогу додавати та створювати аудіозаписи, відео, текст і зображення безпосередньо в портфоліо здобувача освіти. Документи також можна імпортувати у різноманітні хмарні сховища, наприклад «Dropbox» або «Google Drive». Важливим

аспектом використання цього додатка є миттєва фіксація робіт для оцінювання; використання портфоліо як ідеального доповнення до розмови на батьківських зборах, з потенційними роботодавцями – замовниками кадрів; фіксація доказів результатів навчання, щоб підкреслити досягнення здобувачів освіти; відстеження поведінки та навчального прогресу за допомогою розділу нотаток тощо. Додаток дозволяє користувачеві ділитися елементами цифрового портфоліо електронною поштою або завантажувати їх в обліковий запис «Dropbox». Зауважимо, що викладачі можуть вести цифрові портфоліо для всієї групи в одному місці. Здобувачі професійно (професійно-технічної) освіти також можуть самостійно завантажувати додаток «Easy Portfolios» на мобільний телефон та вести власне цифрове портфоліо.

Seesaw

Це додаток для створення цифрового портфоліо та блогу, де здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти мають змогу документувати своє навчання в закладі освіти. Реєстрація в додатку інтуїтивно зрозуміла та не складає

труднощів. До особливостей можна віднести реєстрацію за допомогою QR-коду або через електронну пошту чи обліковий запис Google. Здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти можуть фіксувати і документувати свою роботу різними способами. Вони можуть вставити щось зі своєї камери або сфотографувати проект, або завдання і додати його до свого цифрового портфоліо у відповідний розділ. Додаток «Seesaw» також дає їм можливість зняти коротке відео про свою роботу, майбутню професію, або проект і додати його на платформу. Вони також можуть написати замітку або зробити короткий запис (виступ) і включити його до свого портфоліо. Здобувачі

професійної (професійно-технічної) освіти можуть працювати на різних пристроях і через синхронізацію їх документи будуть завжди актуальними з якого б пристрою вони не почали працювати. Вони можуть також додавати до свого цифрового портфолію відео записи і фотографії. Додаток «Seesaw» надає педагогічним працівникам можливості створити блог навчальної групи на основі учнівських робіт. Викладачі можуть приймати учнівські роботи та розмішувати їх у блозі групи. Отже, матеріал для висвітлення в цифровому портфолію проходить через педагогічних працівників, перш ніж має бути розміщеним. Цифрове портфолію може бути доступним як з кодом доступу, так і без нього. Це дає студентам право власності на свою роботу, знаючи, що потенційно її побачать багато інших людей. Важливим аспектом додатку «Seesaw» є те, що батьки можуть мати доступ до цифрового портфолію здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. Завдяки широкому використанню ієрархії доступу, викладачі можуть організувати роботу відповідно до теми або розділу, просто створивши відповідну папку та надавши права групі. Зауважимо, що учнівські цифрові портфолію належним чином захищені від випадкової втрати чи пошкодження.

Edeblogs

Додаток пропонує подібну до WordPress платформу для створення портфолію та ведення блогових записів, але відрізняється своєю функціональністю як інструмент, призначений виключно для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. Це проявляється через спрощений

інтерфейс і роботу в «Front-end» макетуванні. Додаток «Edeblogs» – це безпечна платформа на якій блоги можуть бути

приватними або доступними для педагогічних працівників, здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти та їх батьків. У додатку відсутня реклама, що робить їх альтернативою платформи WordPress, який може не працювати в певних закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Додаток «Edublogs» є безкоштовним та без вбудованої реклами, зручний і надає зрозуміле керівництво щодо початку роботи, яке охоплює всі ключові основи, необхідні для створення цифрових портфоліо здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти.

Evernote

Додаток «Evernote» є популярним для створення цифрових портфоліо. Здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти легко освоюють його, що робить його ідеальним для використання в навчальній групі. За допомогою цього додатку можна робити

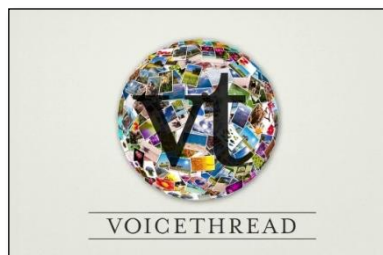

фотографії, нотатки, аудіозаписи та записи з можливістю пошуку. Інші додатки, такі як «Skitch» та «Penultimate» бездоганно працюють з цим додатком (наприклад, «Penultimate» повністю інтегрований, тому зміни в блокнотах синхронізуються). За допомогою додатка «Evernote» здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти можуть завантажувати власний контент, записувати аудіо та позначати всі елементи певними ключовими словами. Потім вони можуть організувати вміст у блокноти та групи, ділячись усім цим у своїх соціальних мережах. «Evernote» – чудовий вибір для навчальних груп, які працюють за принципом «принесіть власний пристрій» BYOD. Інструмент постійно синхронізується між різними пристроями, будь то настільні комп'ютери, ноутбуки, планшети або смартфони. Це фактично означає, що здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти можуть продовжувати додавати новий контент до своїх портфоліо та

організувати його в єдине ціле в будь-який час і в будь-якому місці. Більше того, «Evernote» включає в себе ряд власних додатків – наприклад, «Skitch», інструмент для створення анотацій, який чудово працює з іншим контентом «Evernote». Зрозуміло, що педагогічні працівники закладів професійної (професійно-технічної) освіти не зможуть постійно контролювати створений здобувачами освіти контент в «Evernote», але принаймні вони можуть бути впевнені, що широка громадськість не матиме до нього доступу.

VoiceThread

Також надзвичайно популярний додаток в освітньому середовищі як інструмент створення цифрового портфоліо. Він дозволяє викладачам і здобувачам професійної (професійно-технічної) освіти додавати зразки робіт, а також зображення або відео прямо з

додатку. Він приймає різні типи файлів, тому здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти можуть завантажувати документи, файли та скани в будь-який час. У цьому додатку також підвищується комунікативна здатність, оскільки коментарі можуть залишати здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти, викладачі та батьки, використовуючи різні типи введення (текст, аудіо, відео). Здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти можуть легко переглядати свої роботи та коментувати їх. Поділитися роботою так само просто, як відправити електронний лист. Однак, слід мати на увазі, що для використання цього додатку необхідне підключення до мережі Інтернет.

Open School ePortfolio

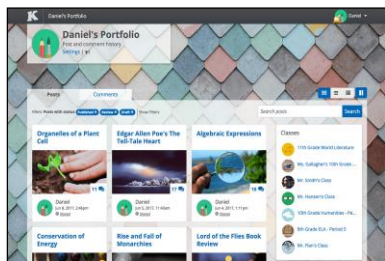
Це новий додаток, доступний для створення цифрових портфоліо здобувачами професійної (професійно-технічної) освіти. Викладач може отримати його безкоштовно, а потім використовувати зі 100 здобувачами освіти. Він працює

і як додаток, і як веб-сайт, де можна створювати навчальні групи та розділи. Профілі здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти включають цілі та окремі області для роботи під керівництвом викладача. До цифрового портфоліо можна додавати теги, щоб зробити записи доступними для пошуку. Хоча цей додаток дещо складніший в освоєнні, ніж деякі інші інструменти, він є дуже перспективним як ресурс для навчальних груп.

Kidblog

Додаток «Kidblog» призначений для педагогічних працівників та здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. Викладачі мають адміністративний контроль над блогами та обліковими записами здобувачів освіти, а їх облікові записи за замовчуванням є приватними. Додаток також дозволяє створювати захищені паролем батьківські та гостьові облікові записи, що полегшує перегляд цифрових портфоліо. На цьому безкоштовному ресурсі немає реклами і він дуже простий у використанні. Всі члени навчальної групи можуть переглядати блоги один одного та залишати коментарі. Здобувачі

професійної (професійно-технічної) освіти мають змогу вбудовувати у свій блог фотографії, презентації, відео, подкасти та Google Docs. Додаток «Kidblog» також підтримує використання інструментів: «Storyboard», «Animoto», «Glogster» тощо.

Wikispaces for Education

Використання додатка «Wikispaces for Education» подібне на ведення блогу. Викладач створює спільноту для навчальної групи і надає здобувачам професійної (професійно-технічної) освіти простір для розміщення своїх робіт та коментарів. Кожному учневі може бути надано унікальне ім'я користувача та пароль для входу в систему, і для облікових записів не потрібні їхні електронні адреси. Навчальні групи можна зробити приватними безкоштовно, тому цифрове портфоліо здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти захищене. Вони можуть ділитися своїми портфоліо з батьками, увійшовши на свій комп'ютер вдома.

Weebly

Платформа «Weebly» дає змогу викладачам створювати та персоналізувати веб-сайт навчальної групи. Ця платформа дуже проста у налаштуванні та використанні, що актуально, є безкоштовним повнофункціональним інструментом.

Після налаштування веб-сайту викладач може створити захищені паролем «sub-sites» для кожного учня навчальної групи. Після авторизації здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти можуть самостійно персоналізувати та оновлювати свій сайт. Це корисно для тих здобувачів освіти, яким цікаво підтримувати функціональність свого цифрового портфоліо самостійно. На сайти легко додаються зображення, відео та текст, а також здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти мають можливість створити власний блог в межах свого персонального сайту. На жодному зі створених сайтів (групового чи індивідуального) немає реклами. Для зручності перегляду цифрового портфоліо батькам може бути наданий пароль до сайту учня, оскільки сайт можна переглядати та оновлювати з будь-якого місця.

Edusight

Додаток «Edusight» побудований на основі стандартів, які допомагають викладачам документувати результати навчання здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. Викладачі можуть також висвітлювати оцінки, нотатки, фотографії та аудіо/відео коментарі. Окрім

стандартної версії існує додаток «Edusight Notes», який дозволяє фіксувати матеріали результатів навчання в групі, як це відбувається. Викладачі можуть швидко робити нотатки або записувати відео здобувачів освіти, коли вони навчаються. Потім також можуть позначити стандарти і миттєво додати їх до цифрового портфоліо. У будь-який час викладачі можуть увійти в «Edusight» через Інтернет, щоб переглянути певний профіль будь-якого учня. «Edusight» зберігає всі оцінки, нотатки та фотографії кожного учня в одному місці. Додаток дає змогу

ділитися даними з учнями та їх батьками, щоб усі знали актуальну інформацію.

WordPress

Це найбільша платформа для ведення цифрових портфоліо блогового типу в Інтернеті. Для створення цифрового портфоліо «WordPress» є чудовим вибором, адже вона має зрозумілу інформаційну панель, де здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти можуть завантажувати файли різних форматів і створювати свій онлайн-простір. Обираючи з низки безкоштовних тем, вони можуть створити веб-сайт, який ідеально відображає їхню індивідуальність. Використовуючи такі форми, як пости і сторінки здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти можуть документувати свої результати навчання протягом року. Хоча для деяких здобувачів освіти «WordPress» може викликати певні труднощі у створенні цифрового портфоліо, однак у налаштуванні блогу та керуванні ним вона є дуже простою. Викладачі, зацікавлені у впровадженні «WordPress», повинні пам'ятати, що ця платформа є більш досконалою і потребує оплати за кожне доменне ім'я.

Google Sites

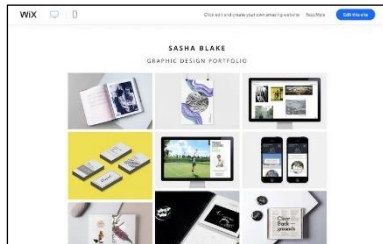
Сайти Google пропонують здобувачам професійної (професійно-технічної) освіти інтерфейс, що дає їм змогу створювати всеосяжні та різноманітні колекції мультимедійних матеріалів щодо результатів навчання впродовж навчального року. Інструмент надає шаблони сайтів, тому учням не потрібно працювати над структурою сайту. Все, що їм потрібно зробити, це інтегрувати свій сайт з іншими додатками

Google для створення індивідуального цифрового портфоліо. Оскільки це продукт Google, можна очікувати, що сайти Google легко інтегруватимуться з іншими інструментами, такими як YouTube, Blogger або Slides. Звичайно, він буде частиною облікового запису Google Apps учня, тому викладача матимуть повний адміністративний контроль над тим, як використовуються сайти та їх рівнем доступності для громадськості.

Wix

Платформа «Wix» пропонує багато тих же інструментів і послуг, що і «Squarespace», але з декількома варіантами дизайну, що забезпечує більший контроль. На платформі є можливість вибрати між створенням цифрового портфоліо по шаблонах або використанням конструктора сайтів «Wix» на основі штучного інтелекту. Інструмент штучного інтелекту задає питання про потреби створення портфоліо і автоматично його розробляє. Платформа «Wix» - чудова платформа для створення сайту цифрового портфоліо. Вона надає понад 500 шаблонів, з яких 41 створений спеціально для цифрових портфоліо. Платформа «Wix» використовує інструменти редагування за допомогою перетягування будь якої інформації, щоб дозволити налаштувати цифрове портфоліо. Незважаючи на свою природу, платформа «Wix» посідає друге місце за функціональністю дизайну.

Webflow

Це конструктор веб-сторінок та інтерфейс для створення цифрових портфоліо. Він спрямований на скорочення часу розроблення та швидку синхронізацію даних. Функція сайту та інструменти схожі з іншими CMS сайтами, але він більше

орієнтований на команди веб-розробників, ніж здобувачів освіти. Платформа передбачає розширену безпеку на захист інформації цифрового портфоліо. Редактор платформи «Webflow» дозволяє декільком людям отримувати доступ до сайту і редагувати його. Водночас «Webflow» може бути відносно складним у використанні для створення цифрового портфоліо.

Mahara

Додаток «Mahara» дає змогу створювати цифрові портфоліо, наповнювати їх, завантажувати результати навчання і докази професійної діяльності, в якій вони брали участь, вбудовуючи загальнодоступний контент, який здобувачі професійної

(професійно-технічної) освіти розмістили раніше в Інтернеті. Вони можуть писати роздуми про свій досвід, які підтверджують ці докази, зіставляють їх з компетентностями або вимогами до реєстрації та надають необхідний контент. Додаток «Mahara» може використовуватися для багатьох різних цілей цифрового портфоліо, таких як навчання, професійний розвиток, інтегроване навчання, оцінювання, демонстрація та презентація, а також можливість працевлаштування. Mahara дозволяє гнучко

ділитися цифровим портфоліо з однією людиною, певною групою людей або з усім світом. Доступ може бути додатково обмежений певними часовими рамками або тільки в рамках навчального завдання з його оцінюванням. Цей додаток дає змогу коментувати та надавати зворотній зв'язок.

GoDaddy

Платформа «GoDaddy» має широкий спектр обов'язкових функцій і ідеально підходить для швидкого створення стильного цифрового портфоліо завдяки своєму конструктору ADI. Однак варто зазначити, що його кастомізація за межами цієї функції обмежена, особливо в порівнянні з «Squarespace» та «Wix».

Для вибору шаблону платформа «GoDaddy» задає кілька запитань про сайт для цифрового портфоліо, використовує відповіді для його автоматичного створення. Після цього можна змінювати та налаштовувати дизайн до тих пір, поки не буде отримано бажаного результату. Цей метод створення називається ADI (штучний дизайн-інтелект) і робить «GoDaddy» найшвидшим конструктором для створення цифрового портфоліо. За необхідності забезпечення контролю над цифровим портфоліо, редактор «GoDaddy» використовує блокові елементи, що ускладнює переміщення або зміну розміру елементів. Тому доведеться дотримуватися заданої структури цифрового портфоліо.

PortfolioGen

Додаток «PortfolioGen» надає педагогічним працівникам, здобувачам професійної (професійно технічної) освіти інструменти, необхідні для висвітлення та демонстрації результатів навчання і професійної діяльності у цифровому

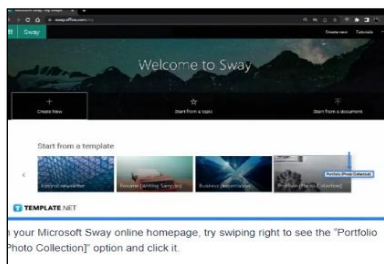
портфоліо. Розроблений викладачами «PortfolioGen» дозволяє легко створити індивідуальне цифрове портфоліо, щоб продемонструвати та поділитися своїми професійними успіхами, навичками та досягненнями, надаючи при цьому можливість для рефлексії та постійного професійного зростання.

Додаток дає змогу створювати та додавати окремі сторінки на сайт цифрового портфоліо за допомогою простого у використанні WYSIWG-редактора. Зауважимо, на конфіденційності, так в будь-який наявна можливість захистити паролем все своє портфоліо або окремі завантажені файли. Це є надзвичайно актуально в аспекті уніфікації освіти (навчальні заклади, ступені, середній бал, сертифікати, а також предмети та предмети за вибором) все можна додати в цифрове портфоліо. У питанні верифікації здобутих навичок, важливим є запит на схвалення, який здійснюється викладачами чи заінтересованими сторонам для включення у цифрове портфоліо. Додаток дає змогу відвідувачам цифрового портфоліо зв'язатися зі здобувачами освіти. Є можливість переглядати статистику відвідувачів, які заходять на сайт цифрового портфоліо.

Microsoft Sway

Додаток «Microsoft Sway» – безкоштовний інструмент для створення слайдів цифрового портфоліо, мультимедійних презентацій, які можуть використовуватися для завантаження, обміну та експорту матеріалів, що підтверджують результати навчання і професійні досягнення. У додатку є можливість користуватися шаблонами для цифрового портфоліо, до якого

користувачеві потрібно лише додати зображення, а також інтегрування матеріалів з пакетом Microsoft Office. Додаток «Microsoft Sway - ідеальний інструмент для створення власних цифрових портфоліо, наповнених зображеннями, якими здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти можуть поділитися онлайн.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Охарактеризуйте Easy Portfolios.
2. Розкрийте особливості Seesaw.
3. Дайте характеристику Edublogs.
4. У чому особливість Evernote?
5. Для чого використовується VoiceThread?
6. Охарактеризуйте Open School ePortfolio.
7. У чому особливість Kidblog?
8. Для чого використовується Wikispaces for Education?
9. Дайте характеристику Weebly.
10. Розкрийте особливості Edusight.
11. Охарактеризуйте WordPress.
12. У чому особливість Google Sites?
13. Для чого використовується Wix?
14. Розкрийте особливості Webflow.
15. Для чого використовується Mahara?
16. Охарактеризуйте GoDaddy.
17. У чому особливість PortfolioGen?
18. Для чого використовується Microsoft Sway?

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ДО ТРЕТЬОГО ЕТАПУ

- Easy Portfolio*. (n.d.). Easy Portfolio. <https://easy-portfolio.com/>
- Seesaw | Elevate Learning in Elementary*. (n.d.). School & District - Subscriptions | Seesaw. <https://web.seesaw.me/>
- Edublogs – free blogs for education – Blogs and websites for teachers, students, and schools*. (n.d.). Edublogs – free blogs for education – Blogs and websites for teachers, students, and schools. <https://edublogs.org/>
- Best Note Taking App – Organize Your Notes with Evernote*. (n.d.). Evernote. <https://evernote.com/intl/ua>
- Conversations in the cloud*. (n.d.). VoiceThread. <https://voicethread.com>
- OpenSchool ePortfolio – edshelf*. (n.d.). edshelf – A socially-curated discovery engine of websites, mobile apps, desktop programs, and electronic products for teaching and learning. <https://edshelf.com/tool/openschool-eportfolio/>
- The future of Kidblog – Fanschool*. (n.d.). Fanschool. <https://go.fan.school/kidblog>
- Wikispaces – Web 2.0 Tools for Teachers*. (n.d.). Google Sites: Sign-in. <https://www.sites.google.com/site/kratzwilkesfinalproject/home/wikispaces>
- Weebly is the easiest way to create a website, store or blog*. (n.d.). Weebly.com. <https://www.weebly.com/>
- Edusight – edshelf*. (n.d.). edshelf – A socially-curated discovery engine of websites, mobile apps, desktop programs, and electronic products for teaching and learning. <https://edshelf.com/tool/edusight/>
- WordPress.com: Build a Site, Sell Your Stuff, Start a Blog & More*. (n.d.). WordPress.com. <https://wordpress.com/>
- Sites Довідка*. (n.d.). Google Help. <https://support.google.com/sites/?hl=uk#topic=7184580>
- Безкоштовний конструктор сайтів | Створить сайт безкоштовно | Wix.com*. (n.d.). UK – Wix new. <https://uk.wix.com/>

Webflow: Create a custom website | No-code website builder. (n.d.).
Webflow: Create a custom website | No-code website builder.
<https://webflow.com/>

Home - Mahara ePortfolio System. (n.d.). Home - Mahara ePortfolio
System. <https://mahara.org/>

How to build a portfolio website in just 7 steps using GoDaddy GoCentral.
(n.d.). GoDaddy Blog.
<https://www.godaddy.com/garage/how-to-build-a-portfolio-website-in-just-7-steps-using-godaddy-gocentral/>

Digital Portfolio Websites For Teachers, Students, Educators and Professionals. (n.d.). Digital Portfolio Websites For Teachers, Students, Educators and Professionals.
<https://www.portfoliogen.com/>

Sign in to your Microsoft account. (n.d.). Microsoft Sway | Create visually striking newsletters, presentations, and documentation in minutes. <https://sway.office.com/my>

ЕТАП

ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ЦИФРОВОГО ПОРТФОЛІО ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Професійна орієнтація може стосуватися кількох різних речей. Перший – це спосіб введення в роботу; нового працівника можна провести по офісу, допомогти йому заповнити певні документи або отримати певні презентації щодо роботи. Інший тип кар’єрної орієнтації стосується напрямку, який людина обирає в кар’єрному плані протягом свого життя. Якщо людина обирає для себе займатися певним типом роботи в певній галузі, це можна розглядати як її кар’єрну орієнтацію.

Поняття «кар’єрна орієнтація» є досить новим для вітчизняної психології і педагогіки. Воно виникло в американській психології і засноване на концепції «якорів кар’єри» (Career anchors) E. Schein).

На думку Шейна, «кар’єрні якорі» – це низка уявлень співробітника про себе, ключові цінності, мотиви, навички, що визначають вибір кар’єри. За допомогою «якорів» можна передбачити, який вид кар’єри виявиться для особи найбільш допустимим, оскільки люди намагаються вибрати спосіб життя відповідно до найважливіших для себе цінностей.

У своїх дослідженнях E. Schein Шейн визначив анкерні конструкції для можливих кар’єр:

- автономність;
- незалежність;
- безпека;
- стабільність;
- технікофункціональної компетентності;
- загальні управлінські компетенції;

– підприємницька творчість.

У подальших дослідженнях він виокремив ще три додаткові конструкції (Schein, 1996): обслуговування або відданість своїй справі; прямий виклик стиль життя.

Система кар'єрних орієнтацій, визначає шляхи для саморозвитку й особистісного росту, включаючи в себе одночасно їх напрям і способи здійснення упродовж життя. Для прикладу розглянемо діаграму кар'єрних якорів студентки 1-го курсу Криворізького центру професійної освіти металургії та машинобудування (рис. 1).

Рис. 1. Кар'єрні якорі здобувача освіти Заріциної Вікторії, ДНЗ «КЦПОММ», Кривий Ріг

Аргументовано зазначає про залежність кар'єрного росту від дотримання закону Паретто Річард Кох (Richard Koch), викладач економіки управління і стратегії бізнесу Школи бізнесу при Бірмінгемському університеті – у книзі «Менеджер 80/20. Головний принцип вискоефективних людей»). Рекомендації успішності кар'єрного росту, розроблені Річардом Кохом, співвідносні з критеріями вищого рівня розвитку інформаційної культури особистості (рис. 2).

Рис. 2. Кар'єрний ріст за схемою 80/20 підвищення рівня інформаційної культури

Розглянемо методика створення дорожньої карти кар'єрного росту.

1. Планування розвитку кар'єрного росту випускників закладів професійної та передвищої освіти. Розглянути взаємозв'язок розвитку ІК і тандем: методи- технології досягнення поставленої кар'єрної мети, передбачаючи самонавчання впродовж усього життя.

2. Планування активів розвитку ІК для узгодження професійних знань, вмінь, навичок та здібностей у професійної діяльності для досягнення кар'єри. Таке узгодження дає змогу наочно бачити перспективу своїх успіхів і критичних активів; встановлення зв'язків між навичками, здібностями, технологіями та засобами для цілеспрямованого досягнення кар'єри. У розвитку активів ІК для кар'єрного росту в структурі дорожньої

карти доцільно використовувати модель, побудовану на циклі Демінга.

Модель розвитку включає в себе чотири стадії:

1) чітке формулювання мети і завдань розвитку (вдосконалення) ІК, що відбиваються в одиницях виміру корисності для кар'єри;

2) розробка системи вимірювання рівня ІК за критеріями декількох індикаторів та аналіз їх за допомогою динамічного графіка;

3) генерування ідей для досягнення позитивних змін у розвитку ІК: ідеї для її змін генеруються потребами досягнення кар'єри з використанням відомих концепцій кар'єрного росту;

4) тестування змін в системі згідно циклу Демінга (Лебединець та ін., 2012) ефект від змін оцінюється щодо мети і завдань розвитку ІК. Якщо зазначені зміни мають позитивну динаміку, то досвід фіксують, впроваджують. Створення дорожньої карти розвитку ІК для кар'єри (рис. 3).

Рис. 3. Планування активів розвитку ІК для кар'єрного росту

Цифрове портфоліо дозволяє будувати рефлексивні заходи для здобувачів освіти та педагогічних працівників за допомогою функцій блогу та створення «Щоденників критичних інцидентів», в яких користувачі розмірковують про своє навчання та досвід за певний період або діяльність. Наприклад, це можуть бути роздуми про те, як здобувач освіти впорався з проблемою, або опрацював нову інформацію на задану тему. Це може стати двостороннім процесом з репетитором або однолітками, який надає зворотний зв'язок через той самий щоденник.

Цифрове портфоліо реалізується як персоналізований навчальний простір, орієнтований на користувача, що дозволяє йому формувати спосіб представлення своїх навчальних успіхів світу. Вміст і макет можна персоналізувати для створення кількох подань, які відповідають конкретним, різним або мінливим вимогам користувача. Це пов'язано з одним із ключових постулатів персоналізованого навчання, що здобувачі освіти стають ключовими партнерами в розробці навчання відповідно до їхніх потреб.

Для забезпечення ефективного використання цифрового портфоліо розроблено цілу низку її складників, а саме:

A – Навчальне портфоліо (Educational portfolio). Навчальні портфоліо - це портфоліо, які зосереджені на прогресі навчання та роздумах навколо вивченого.

B – Оцінювальний портфель (Evaluation portfolio). Портфоліо оцінювання часто пов'язані з курсами, які проходять здобувачі освіти. Замість того, щоб подавати есе або проводити вікторини для курсу, вони створюють портфоліо, де накопичують і демонструють навчальні докази, а також свої роздуми, щоб отримати оцінку.

C – Портфоліо інтегрованого навчання (Portfolio of integrated learning). Портфоліо стали невід'ємним компонентом у багатьох програмах, де здобувачі освіти залучаються до інтегрованих у роботу навчальних заходів, таких як стажування, працевлаштування тощо. Такі портфоліо створюють умови для міркувати про те, що вони вивчають на робочому місці, і підтримувати зв'язки зі своїми викладачами та репетиторами.

D – Портфоліо-вітрина (Portfolio-showcase). Портфоліо вітрин або презентацій часто зосереджені на найкращих робочих продуктах і орієнтовані на кінцевий результат, а не на демонстрацію всього шляху.

E – Портфоліо професійної сертифікації (Professional certification portfolio). Портфоліо все частіше використовуються для професійної сертифікації або акредитації, оскільки організації усвідомлюють цінність того, що бачать навчальні докази та роздуми, а не тільки заповнений сертифікат.

Етапи проєктування цифрового портфоліо для досягнення визначеного результату на етапі кар'єри.

Етап 1. Створюється результативно-цільова модель як послідовність:

- питань на знання понять і фактів;
- питань на розуміння зв'язків між поняттями;
- завдань на застосування отриманих знань;
- завдань на формулювання основних наукових проблем

в цій галузі та

опис підходів до їх вирішення.

Результат етапу 1: результативно-цільова модель в подальшому дасть змогу розробити засоби контролю, що уможливають оцінювання результату «спрацювання» інформації.

Етап 2. Створюється лінійний текст, в якому інформація може надаватися

як послідовність розв'язуваних проблем з описом підходів до їх вирішення.

Результат етапу 2: текст може містити заплановані завдання, можливі варіанти відповідей на поставлені в результативно-цільовій моделі запитання, формулювання типових задач/завдань для отримання результатів.

Етап 3. Проєктується модель інформації, потрібної для досягнення кар'єри на рівні понятійного образу.

3.1. Проєктується ієрархічна модель, як план представлення підготовленого тексту. У ньому необхідно виділити розділи, що відповідають основним проблемам предметної області і їх вирішенню. У кожному з розділів

подаються ключові слова, серед яких виокремлюються головні поняття (що несуть інформаційний зміст тексту) і допоміжні, котрі забезпечують розуміння головних.

3.2. Для кожного розділу за допомогою ключових слів формується згорнуте(стисле) повідомлення.

3.3. Згорнуті повідомлення переносяться на слайди презентації. У нотатках до слайда розміщуються розгорнуті варіанти цих повідомлень.

Результат етапу 3: презентація до тексту, що буде повідомлена.

Етап 4. Проєктується модель інформації на рівні модельного образу.

Формується мережева модель, в якій відображені основні і допоміжні поняття тексту: основні (виділені жирною рамкою) і допоміжні (виділені тонкою рамкою). Із кожним поняттям пов'язаний фрагмент зі згорнутої інформацією (текст зі слайда презентації розміщується у зменшеному вигляді в рамці, в яку укладено поняття). У кінці згорнутого тексту можна розмістити гіперпосилання на його розгорнутий варіант.

Результат етапу 4: тривимірна модель тексту (двовимірний граф понять + третій вимір, представлений згорнутими текстами, що характеризують відображене поняття і зв'язки), в якій не визначена послідовність пред'явлення фрагментів навчальної інформації.

Етап 5. Проєктується модель інформації на рівні чуттєвого образу.

Найбільш творчий етап: елементи тривимірної моделі тексту розміщуються так, щоб з них складався образ (гештальт), сприяючий кращому запам'ятовуванню інформації, глибшому її розумінню.

Візуально-образна картина краще передає думку, чіткіше формує причинно-наслідкові зв'язки, при цьому зменшує час на засвоєння і розуміння інформації, збільшується швидкість прийняття рішень, задіюється не лише короткочасна, оперативна пам'ять, а й мимовільна, образна. Гештальт повинен забезпечуватися в усіх графічних елементах моделі: у замкнутих і розімкнутих фігурах, в їх поєднаннях:

– рамки допомагають відразу побачити різні поняття і визначення. Переважно рамки мають вигляд овалу або прямокутника з округленими кутами;

– текст у фігурах-поняттях має бути досить коротким, рядки потрібно робити лише горизонтально, шрифт має бути д читабельним з екрану;

– кожна єднальна лінія має відповідати заданому стилю.

При розробці тривимірної моделі навчальної інформації необхідно одночасно враховувати обмежений обсяг інформації. Тому ефективність моделі прямопропорційна кількості тез/ідей і оберненопропорційна кількості символів/блоків, які їх виражають. Число тез не повинно перевищувати 7 ± 2 , з якими наша свідомість може ефективно оперувати одночасно. Ефективність моделі тим вища, чим більше ідей можна розгорнути на основі представлених символів.

Результат етапу 5: тривимірна модель тексту, представлена у формі певного образу. У моделі, як і раніше, не визначається послідовність символів.

Етап 6. Проектування сценарію представлення навчальної інформації.

Вибудовується послідовність кадрів, що ілюструють інформацію. Враховується послідовність надання матеріалу. При цьому вузли (тригери) з інформацією чергуються з вузлами, що акцентуються на ключових проблемах, ключових поняттях і зв'язках між ними (ієрархічних і неієрархічних). Для кожної відповіді на питання результативно-цільової моделі повинен бути окремий вузол. Далі ці вузли виконують допоміжні функції для виокремлення основи формулювання завдання.

Результат етапу 6: тривимірна модель тексту, представлена у формі певного образу, що дає змогу досягти поставленої мети, відповідно до сценарію студента-лідера.

Рекомендації для побудови:

1. Починаємо із центральної ідеї, посередині чистого аркуша, використовуючи малюнок.

2. Використовуємо картинки, символи, коди і заповнюємо ними весь вільний простір.

3. Вибираємо ключові слова і друкованим текстом наносимо їх на гілки, використовуючи верхній регістр. Кожен елемент (слово/картинка) повинен мати власну гілку.

4. Лінії мають бути з'єднані, починаючи від центральної. Центральні лінії товстіші, плавно вибудовані й «пливучі». Всі наступні гілки стають тоншими, залежно радіальному розходженню від центру.

5. Робимо лінії такої ж довжини, як і слово/картинка.

6. Використовуємо кольори на власний розсуд по всій карті пам'яті.

7. Розробляємо свій особистий стиль.

8. Використовуємо акценти і показуємо асоціації на власній карті пам'яті.

9. Зберігаємо рівень доступності інтелектуальної карти, використовуючи радіальну ієрархію в цифровому порядку, або охоплюючи всі гілки (рис. 4 та 5).

Рис. 4. Цифрове портфоліо кар'єри в середовищі презі (Prezi), Дмитренко Олександр, Харківське вище професійне училище №6

Рис. 5. Структура цифрового портфолію здобувача освіти 1-го курсу Стахова Володимира, денна форма навчання, кухар 5 розряду. ДНЗ «КЦПОММ», Кривий Ріг

Варто зауважити, що впровадження інноваційно-синергетичної системи лідерства шляхом реалізації розширеного гомеостазного інформаційного середовища навчальної групи може здійснюватися лише здобувачами освіти, які мають максимально сформовану і краще розвинену інформаційну культуру. У цій системі вони є творчими суб'єктами управління, реалізують функції превентивного, випереджувального керівництва за рахунок генерації паралельних, альтернативних полів можливих ініціатив інших суб'єктів групи. Такі процеси відбуваються в просторі, окресленому функціями гомеостазу. Виникнення різнобічних паралельних полів розвитку гомеостазного інформаційного середовища в групі дає змогу здобувачам освіти-лідерам у прискореному режимі обрати і підтримати найбільш оптимальні з них.

Розглянемо п'ять кроків для розробки якісного портфолію:

1. *Автоматизація веб-браузера.* Це обов'язкове завдання для цифрового портфолію. Важливо задіяти сценарії взаємодії коду входу з кількома сторінками. Цей проєкт повинен продемонструвати здатність знаходити елементи локаторів і взаємодіяти з різними типами елементів, такими як спадні меню,

прапорці, текстові поля, кнопки, посилання, сповіщення, віджети завантаження файлів і фрейми.

2. *Мобільна автоматизація.* Цифрове портфоліо має демонструвати автоматизоване тестування додатків для iOS і Android: тому доцільно створити проєкт, який працює як для iOS, так і для Android.

3. *Візуальна автоматизація.* Після створення веб- та мобільних проєктів доцільно розробити можливості для візуального тестування. Візуальне тестування – це навичка, яка вказується в ряді оголошень про роботу, і володіння цією навичкою дійсно допоможе позитивно виокремити розроблене цифрове портфоліо.

4. *Автоматизація доступності.* Автоматизація тестування доступності завжди була необхідною. Якщо у цифровому портфоліо автоматизовано тестування доступності, це дає перевагу під час подання заявки на роботу, адже розробник портфоліо зможе використовувати ті самі сайти/програми, які використовували у портфоліо для веб-проєктів і мобільних проєктів роботодавця, щоб продемонструвати тестування доступності.

5. *Тестування продуктивності.* Обов'язково продумати про додавання до проєкту цифрового портфоліо тестування продуктивності. Додавши це до портфоліо, створюються умови для концентрації уваги роботодавця до проєкту і його розробника.

Актуальність формування і застосування віртуального інформаційного середовища, де є усі необхідні для якісного консультування з професійної кар'єри засоби та ресурси, визначається, зокрема, такими чинниками:

1) забезпеченням широкого доступу суб'єктів консультування до джерел інформації;

2) необхідністю впровадження у процес сучасних комп'ютерних технологій, здатних сприяти забезпеченню комплексної різнобічної оцінки суб'єкта, продуктивного самостійного використання зворотного зв'язку;

3) потребою використання комп'ютерних мультимедійних засобів навчання та освіти, що дають можливості

для їхньої індивідуалізації та диференціації, сприяють формуванню професійної компетентності.

Основними перевагами створення такого середовища є:

1) можливості постійного доступу суб'єктів до інформації, що знаходиться в мережі Інтернет;

2) самостійна пошукова діяльність, спрямована на оволодіння необхідною організаційною та навчальною інформацією;

3) збір і накопичення передового, зокрема іноземного, досвіду, а також доступ до інформації, що необхідна для підвищення якості й ефективності освіти;

4) зручна, економічна та ефективна взаємодія, співробітництво як на організаційному, так і на міжособистісному рівнях.

Особливостями здійснення консультування здобувачів освіти з професійної кар'єри у віртуальному інформаційному середовищі є:

1) достатній рівень комп'ютерної писемності всіх, хто бере участь у процесі;

2) уміння представити зміст відповідно обраній формі (зокрема, інтернет-тренінгу, тестуванню тощо);

3) наявність відповідної матеріально-технічної бази (необхідне комп'ютерне обладнання, програмне забезпечення, доступ до мережі Інтернет на достатній швидкості);

4) моделювання змістовного віртуального інформаційного середовища, представленого навчальними, довідковими та ін. ресурсами мережі Інтернет із використанням мультимедійних засобів.

Для успішної стратегії побудови кар'єри необхідно, в першу чергу, розробити оперативний план як послідовність проєктів, тобто дій з певним результатом, обмежених у часі та ресурсі. Це полегшить вироблення конкретних кроків щодо втілення кар'єрних задумів у життя. Планування розуміється як визначення логічної послідовності рішення серії завдань. А сама реалізація виконання дещо подібна до методики «кришталевих кульок», що активно використовується в області

нейролінгвістичного програмування (дорожня карта кар'єри), і віддзеркалена у дослідженнях Тоні Б'юзена.

У процесі виконання плану варто перевіряти виконання кожного із завдань, тобто, намітити певні «точки звірки» – зазвичай, вони прив'язані до часу (рис. 6). Наприклад, один раз на місяць переглядати досягнуті результати, порівнювати з головними завданнями, провести аналіз своїх дій, вибрати найбільш ефективні і відмовитися від результативних.

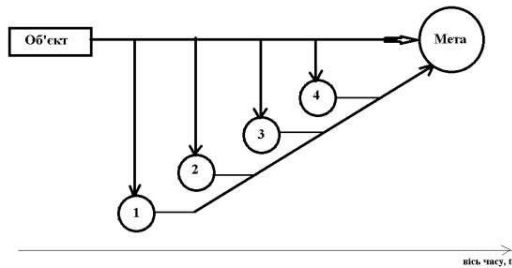

Рис. 6. Методика «кришталевих кульок» (Гуменний, 2016)

Вивчаючи успішні стратегії побудови кар'єри знаменитих людей, приходимо до висновку, що кар'єру варто будувати до 35 років, тому що в подальшому вона має приносити віддачу. Вважаємо за доцільні конкретні поради студентам щодо організації успішної кар'єри:

1. Необхідно вивчити все доступне, що стосується твого бізнесу або професії.

2. Постарайся зрозуміти, що саме надає тобі впевненості у твоїх силах і розкутості в роботі (чи то стиль одягу чи нюанси поведінки, які роблять тебе несхожим на інших). Необхідно твердо виробити свій власний стиль, бо ніхто не виглядає настільки невпевненим в собі, як людина, що намагається змінити стиль своєї поведінки посередині кар'єри.

3. Якщо можливо, розберися у своїх душевних переживаннях. Людині, щасливій в особистому житті, набагато легше підніматися службовими сходами, ніж, тій, яка опиняється втягнутою в емоційну кризу.

4. Вивчи свої недоліки. З'ясуй для себе, що в тебе погано виходить, чого ти не можеш виносити, чого не хочеш робити. Якщо, наприклад, ти не любиш працювати з цифрами, якщо тобі подобається творча праця, – не змушуй себе виконувати математичну роботу тільки тому, що за неї краще платять, або тому, що від тебе цього чекають інші. Знайди роботу, яка принесе тобі радість.

5. Знай свої сильні сторони. Ти сам краще можеш вирішити, що в тебе краще виходить, а також осмислити, яка робота приносить тобі задоволення, і що ти робиш краще, ніж будь-хто інший.

6. Почни відкладати гроші, щоб мати можливість сказати: «Я звільняюся».

Ніщо так не пригнічує, як повна залежність, свідомість того, що ти не можеш дозволити собі залишити роботу або ризикнути змінити кар'єру.

7. Створити власну мережу друзів або хоча б людей, яким ти довіряєш у складному становищі.

8. Учися перекладати частину відповідальності і справ на інших виконавців. Багато людей не роблять цього, і тому вони приречені завжди займати підлегле становище. Уміння перекладати частину відповідальності на інших – половина успіху.

9. Умій мовчати, коли це потрібно. Легковажна балаканина погубила більше кар'єр, ніж що-небудь інше. Репутація людини, якій можна довірити таємницю, значить набагато більше, ніж популярність, і легко вона втрачається тими, хто розносить плітки. На високих керівних посадах уміння зберігати таємницю цінується на вагу золота.

10. Будь надійною і відданою людиною. Якщо до тридцяти п'яти років за тобою не закріпиться репутація абсолютно стовідсотково надійної людини, цей недолік буде переслідувати тебе до кінця кар'єри.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Як стати продуктивнішим за допомогою «коробки Ейзенхауера»?

КОРОБКА ЕЙЗЕНХАУЕРА

	ТЕРМІНОВІ	НЕТЕРМІНОВІ
ВАЖЛИВІ	ЗРОБИТИ Зробити зараз. Написати статтю на сьогодні.	ВИРІШИТИ Призначити час на виконання. Фізичне тренування. Передавити родині. Дослідити статті. Довгострокова бізнес-стратегія.
НЕВАЖЛИВІ	ДЕЛЕГУВАТИ Хто може зробити це для Вас? Призначити інтерв'ю. Забронювати авіаквитки. Погодити коментарі. Відповісти на певні мейли. Поділитись статтями.	ВИДАЛИТИ Усунути. Дивитись телевізор. Читати соцмережі. Сортування поштового спаму.

2. Для кар'єрного зростання важливо знати самого себе. Щоб відкрити для себе «хто ви?», винахідниками Joseph Luft та Harry Ingham була розроблена модель «Джогарі»(The Johari Window).

«Вікно Джогарі»

	Відоме мені	Невідоме мені
Відоме іншим	Відкрита зона (А)	Сліпа зона (В)
Невідоме іншим	Таємна зона (С)	Невідома зона (Д)

Дослідіть зони вашого «Я»

-
3. Які типи та види співбесід використовують роботодавці?
 4. Що важливе в підготовці до співбесіди?
 5. Якими етичними нормами слід керуватися в процесі співбесіди?
 6. Які дії можуть призвести до поразки в співбесіді?
 7. Які характеристики потенційного працівника цікавлять роботодавця?
 8. Наскільки етичним є запитання про розмір заробітної плати?

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ДО ЧЕТВЕРТОГО ЕТАПУ

- Schein, E. H. (1996). *Career anchors revisited: Implications for career development in the 21st century*. Academy of Management Perspectives (The Academy of Management Executive).
- Лебединець, В. О., Коваленко, С. М. & Тахтаулова Н. О. (2012). Імплементация циклу Демінга-Шухарта (PDCA) при регламентації процесів системи управління якістю фармацевтичного підприємства. *Управління, економіка та забезпечення якості в фармацевції*, 1 (21), 11-16
- Пахомова О. В. & Бондаренко О. В. (2019). Поняття «віртуальне інформаційно-освітнє середовище» у сучасній вітчизняній та зарубіжній літературі. *Інноваційна педагогіка*, 16, т. 2, 167–171.
- Гуменний О. Д. (2016). *Становлення професійної кар'єри майбутніх фахівців як запорука гідної праці*. Київ: Міленіум.
- Eisenhower Matrix. (2022). *ProductPlan*. Retrieved from <https://www.productplan.com/glossary/eisenhower-matrix/>.

В И Р О Б Н И Ч О - П Р А К Т И Ч Н Е В И Д А Н Н Я

**ПРИГОДІЙ Микола Анатолійович
ГУРЖІЙ Андрій Миколайович
РАДКЕВИЧ Олександр Петрович
КОНОНЕНКО Андрій Геннадійович
ГУМЕННИЙ Олександр Дмитрович**

**ТЕХНОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ЦИФРОВОГО
ПОРТФОЛІО ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ
(ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ТА ФАХОВОЇ
ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ:
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

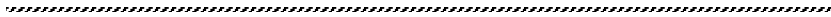
[Електронне видання]

Pryhodii M.A., Hurzhii A.M., Radkevych O.P., Kononenko A.H., Humennyi O.D. The technology of creating a digital portfolio of vocational (vocational and technical) and professional pre-higher education: methodical recommendations. Kyiv: Institute of Vocational Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, 2022. 81 p.

УДК 37:004

In the methodical recommendations, the theoretical foundations of portfolio development are updated, the specifics of training teachers and students the formation of the digital portfolio components are determined, the features of the software and material base for the development of a digital portfolio are disclosed, and the technology of creating a digital portfolio of students is presented.

For teaching staff and students of vocational (vocational and technical) and professional pre-higher education institutions, employees of scientific and methodical centers (offices) of vocational and technical education of the Ministry of Education and Science of Ukraine, scientists, teachers and students of higher education institutions, post-graduate and doctoral students, employers and all those who is interested in digital portfolio issues in education and production.

Публікується в авторській редакції

Редактор-коректор Л.Гуменна
Бібліографічний редактор В. Маркова
Обкладинка, верстання – Л. Шестерікова
Формат 60x84/16.
Авт. арк. 3,0. Зам. 8/2022.

Виготівник і видавець:
Інститут професійної освіти НАПН України
03045, Київ, провулок Віто-Литовський, 98-а
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру:
серія ДК № 3805 від 21.06.2010 року.